

Revistă premiată cu medalia și diploma „Pamfil Șeicaru” pentru literatură 2008 și „Premiul de excelență” al Uniunii Ziariștilor Profesioniști din România 2011-2012

Climates

111

Anul 12

ianuarie-
februarie 2019

Director fondator: Ion Iancu Vale

Director editor:

prof.dr. Gheorghe-Valerică Cimpoca

Director imagine: Anton Gagi

literare

Revistă literară și de cultură românească
Fondată: mai 2007

Iarna

François Boucher

Semnează în acest număr

Omar Khaiyam/ Rubayate...	3
Gheorghe Valerică Cimpoca/ În căutarea adevărului...	4
Ion Iancu Vale/ Când și Dumnezeu speră...	5
George Petrovai/ Legătura catalitică dintre cultură și umanism...	6
Nicolae Nicoară Horia/ Poeme...	8
Adale Shefer/ Poeme/...	9
Ioan Popoiu/ Eminescu...	10
Dorel Șhor/ Limbajul florilor...	11
Anton Gagiū/ La răsărit e apusul...	13
Al Florin Țene/ Raționamentul platonian în folosul omului...	15
Romulus Gandy Georgescu/ Poeme...	17
Cristian Petru Balan/ Strălucirile aurifere ale ...	18
ITHACA/ Colaj liric...	20
Ion Teodor Palade/ Caiet de școlar...	21
Mircea Drăgănescu/ Poeme ...	23
Alina Safta/ Iubirea, calea spre desăvârșire...	24
Sebastian Drăgan/ Poeme...	26
Paul Leibovici/ Concertul de închidere...	27
Dragoș Niculescu/ Valoarea între cunoaștere și estimare...	28
Carmen Georgeta/ Zepeline...	30
Nicu Tanase/ Poem...	31
Gheorghe Andrei Neagu/ ...Casa	
Corina Ligia Pâtrașcu/ ...Poeme	
Elena Buică/ Testament literar...	34
Monica Andronescu/ Ultima seară pe pământ...	35
George Terziu/ Sărăcia este benefică sau...	36
Ștefania Oproiescu/ Lumânarea...	37
Sabina Măduță/ Dulcea mea doamnă...	39
Ion Iancu Vale/ Eveniment literar...	39

INFO CLIMATE

Coperta 1
„Iarna”
de François Boucher

CONTURI PENTRU DEPUNERI DESCHISE LA BANCA TRANSILVANIA TÂRGOVIȘTE
RO54 BTRL 01601201U02393XX - pentru depuneri în LEI - RO 04 BTRL EURCRT00U0239301 -
PENTRU DEPUNERI ÎN EURO (SWIFT: BTRLR022) - USD: RO44BTRLUSD CRT00U0239301

Redacții asociate - România:

Bacău, Bistrița, Brașov, Cluj-Napoca, București, dev,
Focșani, Iași, Suceava, Turnu-Severin, Hunedoara,
Mangalia, Olănești, Dragnea, Ploiești.
Alte țări: Anglia, Australia, Belgia, Canada,
Danemarca, Elveția, Franța, Germania, Gibraltar, Israel,
Italia, Macedonia, Portugalia, Republica Moldova,
Serbia, Spania, SUA, Ucraina.

Redactor șef: Ion Iancu Vale

Redactor șef-adjunct: prof.dr. Gheorghe Valerică Cimpoca
Colegiul redacțional: Anton Gagiū, Emil Stănescu, Florea
Turic, Gabriel Mihalache, George Piteș, George Terziu, Grigore
Grigore, Ion Teodor Palade, Romulus Gandy Georgescu

Fondatori:

Ion Iancu Vale
Mircea Cotârță
Sebastian Drăgan

Colaboratori principali: Mihai Antonescu, Nicolae Bălașa, Elena Buică, Roni Căciularu, Luca Cipolla, George Coandă, Florian Copcea, Melania Cuc, Emilia Dănescu, Mircea Drăgănescu, George Filip, Dan Gîju, Dimitrie Grama, Dragoș Niculescu, Djamal Mahmud, Menuț Maximilian, Gavril Moisa, Octavian Mihalcea, Monica Mureșan, Ștefan Lucian Mureșanu, Florin Vărlan Neamțu, George Petrovai, Vavila Popovici, Georgeta Resteman, Puiu Răducanu, George Roca, Viorel Roman, Dorel Schor, Claudia Serea, Gabriela Căluțiu Sonnenberg, Al. Florin Țene, Baki Ymeri, Mihaela Loredana Mușetescu, Gheorghe Neagu, Mihai Merticaru, Ioana Stuparu.

Răspunderea deontologică a materialelor publicate aparține exclusiv semnatarilor

Revistă editată de Societatea Culturală și Prietenie „LANOI ACASĂ” Târgoviște ISSN 1843-035X
Revista apare în colaborare cu Societatea Scriitorilor Târgovișteni
Tehnoredactare: Mariana Briceag; Secretariat: Reta Sofronie Iancu

RUBAIYATE

Omar Khayyam

(în traducerea lui George Popa)

*În juru-acestei roze plutește-o fină boare.
E-un nimb fragil de ceață? Vrej de parfum e oare?*

*Un rest din vâlul nopții e părul tău de maur?
Trezește-te, căci zorii în cupe toarnă aur...*

*Suăs și puritate! O, răsărit divin!
În cupe scânteiază câte-un imens rubin!
Fă dintr-un ram de santal o harfă să vibreze
Și arde altă creangă ca să ne parfumeze!*

*Din flori cerești coboară petale de lumină
Și-alcătuiesc corole de aur în grădină
În cupa cum e crinul torn vin cu-obraz de roză.
În asfințit mor în apoteoză...*

*În zori stropi puri de rouă pun perle pe lalele.
Duios și-nclină fruntea timide vioarele.
Iar mugurele rozei plâpânde și sfioase
Își strânge-n juru-i tunică de mătase.*

*În astă seară vinul mă-nvaț-un sens mai pur;
Cu sânge cast, de roze, paharele ni-s pline,
Iar cupa-i modelată din închegat azur.
Și noaptea-i pleoapa unei lăuntrice lumine...*

*Mă fascinează pururi un chip frumos de fată
Și mâna-mi are veșnic magnet pentru pahar.
Căci orice-atom din mine se bucură de-un har,
Oricărei părți din mine bucuriei-i dată.*

*Ieri dis –de-diminează cu-o fată ca o stea
Sorbeam parfumul nopții și vinul roz și ora.
Ca perla-n vinul așa intens lucea,
Încât trezi deodată din somnu-i aurora.*

*Din cripta mea arome de vin au să emane,
Încât cei ce vor trece pleca-vor îmbătați.
Și-atât senin pluti-vor în nimburi diafane,
Că-ndragostiții sta-vor în loc transfigurați.*

*Un câmp de roze-i lumea. Privighetori le cântă.
Iar fluturii sunt oaspeți. Când nu-s privighetori.
Nici trandafiri, nici fluturi – am stele-n loc de flori,
Iar șoapta ta e harfa ce-mi face ora sfântă.*

*Puțin mai mult vin roșu, pentru ca trandafirii
Pe-obrajii tăi, iubito, mai vii să se deschidă.
Khayyam, puțin mai multă tristețe fericirii,
Căci în curând iubita va-ncepe să-ți suradă.*

*Noi suntem sensul unic al veșnicului Faur
Și noi esență primă din ochiul său curat.
Al lumii cerc l-asemăn cu un inel de aur
În care omul este rubinul încrustat.,*

*E-april. Plutește-n aer o vrajă de nespus
Se nasc din nou speranțe și-ndemnuri de a fi.
Fiece floare albă e mâna lui Moisi
Și-n fiecare briză respiră, blând, Iisus.*

*Zefirul răscolește obrajii rozelor
Și-n umbră parfumată ne mângâie extazul
Atât de plin de vrajă și de noroc e ceasul,
Că tristul ieri dispare ca fulgul de ușor...*

*Toți idolii pe care atât i-am adorat
Mi-au sângerat credința cu răni ce nu se vindec,
Mi-ai înecat tristețea în vinul parfumat
Și mi-au vândut la urmă renumele pe-un cântec.*

*Cu randafiri se umple azurul de cleștar,
În aer curge-n viersul privighetorii.
Când știi că-n clipa asta smintiți visează glorii...
Ce mătăsoș ți-e părul și trupul cât de clar!*

*Când te-a secat de lacrimi viața care doare,
Gândește-te la roua din geana unei flori.
Și care ai vrea ca noaptea din urmă să coboare,
Gândește la trezirea unui copil în zori.*

*Mai toarnă-mi vin în cupă! Mi-e inima bolnavă.
Vin roz ca trandafirii. Vin vechi de tămăioasă.
Vin, ca să-nnec tristețea! Iar mâna ta duioasă
Să-nlăcrămeze harfa din strune de mătase...*

*Când vioreaua-n haină de ametist apare,
Iar roza la suflarea zefirului se-nvoaltă,
Bea vin c-un trup alături, sculptat de-o fină dală
Și sparge apoi cupa cuprins de încântare!*

*Trezește-te căci zorii în noapte-au aruncat
Cu pietre, și toți aștrii din cer i-a alungat.
Și iată, vânătorul din Est c-un nimb de aur
L-a prins în laț pe Tunet, vestitul rege maur.*

*Duh clar de vin e-n cupă, și-n vasul de cleștar
Un suflet străveziu e. Cel ce-i opac și van
Nu-i demn să-mi stea la masă. Doar sfântul meu pahar.
Căci el este deodată și dens și diafan*

*Zefirul blând desface a rozei fină haină.
Divina-i frumusețe privighetoarea-ncântă,
Mergi și te odihnește la umbra ei cea sfântă,
Căci țărna-i dă viață și ea din nou o-ntaină.*

*Ce zi frumoasă-i astăzi! Și cât de blând zefirul!
În rouă-și spală fața aprinsă trandafirul.
Privighetoarea-i spune în grai străvechi și sfânt:
"Îmbată-te tot timpul de-arome și de cânt!"*

*Voi, fetelorfrumoase, cu-obraji de catifea,
E mai. Vom face-un lucru oprit de Sfânta Carte;
O să vărsăm în iarbă vin roz până departe
Și-o să schimbăm grădina în câmpuri de lalea.*

*Când briza dimineții desface-a rozei haină
Șoptindu-i: "Toporașul s-a desfăcut în luncă"
Demn să trăiască-i numai cei ce contemplă-n taină
Iubita care doarme, bea cupa și-o aruncă.*

*Privește cedrul mândru! Atâtea brațe are!
Dar nu ca să cerșească, ci ca s-adune soare.
Și limbi nenumărate au nufării și crinii.
Vorbesc însă limbajul tăcerii și-al luminii.*

În căutarea adevărului (30). Aspirațiile omului în secolul 21

„Când noi înșine nu suntem convinși de adevăr, cum să-i convingem și pe alții”

Ioan Gură de aur

Gheorghe Valerică CIMPOCA

Secolul nostru, dominat de fragmentare, hiperspecializare, goană după eficiență și profit cu orice preț, a ajuns la răscruce și este nevoie de o schimbare totală și rapidă în comportamentul omului modern. Așa a apărut conceptul de transdisciplinaritate a lui Basarab Nicolescu, om de știință român, care ne reamintește de frumusețea întregului și ne avertizează că dogmatismul și aroganța pot naște conflicte al căror potențial distructiv este imprevizibil și incalculabil. Pericolul este cât se poate de real. La o judecată rapidă, în fața unor situații insuportabile, foarte mulți dintre noi suntem străbătuți de certitudinea că totul este fals în jurul nostru. Acest lucru ne duce la izolare, la depresie și la neîncredere în viitor. După cum afirmă Basarab Nicolescu, există unii oameni, care nu au resimțit nici o tulburare în fața acestei afirmații radicale, nu au făcut nici o judecată referitoare la situația insuportabilă, ci dimpotrivă, au avut un sentiment de bucurie în fața evidenței frumuseții a lumii. Acest sentiment vine din interiorul nostru și este scris ADN-ul fiecărei

persoane încă din vremuri de demult, mai precis de la început. Noi toți avem în comun multe gene și acest lucru se datorează Creatorului, care ne-a făcut diferiți, dar cu trăsături și comportamente comune. Vă întrebați, de pildă, ce pot avea în comun un fizician al Premiului Nobel (Werner Heisenberg), un istoric al religiilor (Mircea Eliade), un regizor faimos (Franco Zeffirelli), un artist plastic (Silviu Oravitzan), un sociolog cu deschideri filozofice (Edgar Morin), un poet (Mihai Eminescu), un preot savant (Tierry Magnin) și un fizician cu deschideri filozofice (Basarab Nicolescu)? Aceștia ilustrează, prin viața și operele lor, conceptul de om modern, universal, pasionat de idei, însetat de cunoaștere și iubitor de natură. Niciunul dintre ei nu și-a limitat căutările și aspirațiile la domeniul pe care l-a ilustrat cu excelență. Aceștia și mulți alții au încercat să promoveze transdisciplinaritatea care reprezintă legătura dintre discipline și crează condițiile dialogului dintre aceste discipline. Dialogul nu a existat și nu există încă, deorece, nu există toleranță și fără această toleranță specia umană este în pericolul de a dispărea. Fără acest dialog dintre oameni va fi imposibil să stăvilim ceea ce noi numim „războiul civilizațiilor”, sau „războiul religiilor”. Speciei umane îi lipsește voința de a se asculta unul pe altul, de a se înțelege unul cu altul, de a se ajuta unul pe altul și în final de a se iubi unul cu altul. Ajung câțva nebuni, câțva despoți (politici sau religioși) ca să distrugă planeta

în „numele binelui”. Întotdeauna distrugerea s-a făcut în numele binelui din punct de vedere al ambițiilor omului.

Transdisciplinaritatea vizează dialogul dintre discipline pentru supraviețuire. Aceasta nu caută să înglobeze mai multe discipline, ci să deschidă toate disciplinele către ceea ce au în comun și ceea ce se află dincolo de granițele lor și are ca scop modul de a face lumea mai bună. Miza este existențială. Omul secolului XXI se afundă din ce în ce mai mult într-o stare de robotizare datorate diverselor tehnologii descoperite și a diverselor metode pe scara evoluției. El este dizolvat și absorbit cu o foarte mare intensitate de către nevoile dominante (casă, mașină, bani, afaceri) induse de o societate de consum aberantă care este promovată prin tehnologii multimedia de spălare a creierelor (TV, radio, telefonie mobilă, presa scrisă, internet). Vedem din ce în ce mai mulți oameni care „muncesc pe rupte”, devenind fanatici cu ceea ce fac și nici somnul nu și-l mai pot face din cauza oboselii. Omul secolului XXI a devenit atât de inhibat și preocupat de nevoile lui implementate de societate că nu mai ajunge să cunoască niciodată adevăratele bucurii ale vieții. Privind mai simplu lucrurile, la prima vedere am putea fi tentați să afirmăm că omul nu are nevoie de foarte multe pentru a-și duce mai departe existența. De fapt, avem nevoie de mult mai puține lucruri decât credeam inițial și decât râvnim să

→ Continuare în pag. 5

CÂND ȘI DUMNEZEU SPERĂ

Speranța este un cuvânt care se trage dintr-o rădăcină latinească, și care sună aproape identic în toate limbile de această sorginte. Mai mult, prin extensie, el este folosit și în limbi de altă origine, devenind cu timpul o expresie emblematică, mondială. Acest cuvânt reprezintă sentimentul de încredere în rezolvarea favorabilă a unei acțiuni, a unei idei. Înseamnă nădejdea în atingerea și soluționarea unei dorințe, a unui scop propus, a unui plan conceput...Este așteptarea în rezolvarea a ceva benefic, de bun augur, frumos, minunat...Speranța izvorăște din tot ce are omul mai curat, mai

înălțător, din tot ce are mai profund în forurile sale interioare. Poate că după iubire, ea este cea mai pozitivă stare umană.

Deseori destinul (karma, soarta sau cum i s-o mai zice) este extrem de nefavorabilă individului. Căci sunt oameni pentru care neșansa, necazul, suferința sunt stări, din păcate, de bază, ale existenței lor. Și acest lucru din cauză, probabil, că omul fiind în general rău, este sortit să sufere. Existența lui pământească se reduce astfel la o derulare de trăiri dureroase, drept pedeapsă pentru greșelile comise în alte vieți, în alte existențe...

Omul trebuie să existe, să perpetueze. Viața trebuie să curgă. Așa a fost să fie. În acest sens Dumnezeu i-a dat ca dar de seamă, speranța. Întotdeauna când ești bolnav, speră să se găsească leac pentru înlăturarea

bolii, oricât ar fi ea de gravă; când ești sărac, aștepti cu încredere ca norocul să-ți suradă și să scapi de nevoi; când ai un dușman puternic și nemilos, nu disperi, ci, dimpotrivă speră să-l învingi, în cele din urmă...

Dacă în antichitate romanii se închinau zeiței Spess, ale cărei temple se găseau la tot pasul în Roma, acum oamenii își îndreaptă gândurile către un unic Dumnezeu, în bisericile și templele Lui, căci, de la El și către El se îndreaptă speranța tuturor. Dacă a greși este omenesc, a spera este divin. Căci, Dumnezeu însăși, speră în voința și potența omului de a ajunge, până la urmă, să discearnă și să-și creeze o existență, din care răul să fie îndepărtat, iar binele inițial să reprezinte chintesența existenței sale terestre.

Ion Iancu Vale

→ Continuare din pag. 4

obținem, deoarece fericirea și împlinirea stau în lucrurile care contează cu adevărat și în simplitate – pecetea adevărului. Abraham Maslow clasifică principalele nevoi ale ființei umane, realizând celebra „piramidă a trebuințelor” omului normal, „sănătos”, care funcționează în parametrii optimi. Primul loc e ocupat de trebuințele fiziologice de bază, urmate de cele de securitate, de apartenență, sociale, de comunicare, cele cognitive, estetice și nu în cele din urmă cele ce vizează autorealizarea. Așadar, principalul obiectiv al omului a fost și este supraviețuirea. Dar, oare omul, care este muritor pe acest pământ, s-a mulțumit numai cu atât? De mii de ani omul aspiră la nemurire și a încercat să-și depășească condiția umană. Omul tinde cu toată ființa spre mai mult, spre satisfacerea nevoilor intelectuale, spre cunoaștere, spre învingerea barierelor timpului și a neputinței. Omul simte nevoia de a cuceri cele mai înalte culmi prin prisma conștiinței sale. Se spune că omul e astfel construit încât să se poată adapta fără probleme, în timp, chiar și celor mai drastice și ireversibile schimbări, că el are

capacitatea de a continua să existe în condiții vitrege, inimaginabile chiar. Bazându-se pe acest concept greșit, omul secolului XXI nu mai gândește rațional și ia decizii care conduc la dispariția lui ca specie. S-a început cu distrugerea mediului înconjurător în care omul a fost creat și a evoluat. A urmat consumul exagerat al resurselor naturale prin depășirea potențialului planetar. Cele mai multe resurse sunt îndreptate către războaie, din ce în ce mai multe, care nu se mai opresc, iar mai nou, prin alocarea de resurse pentru acapararea spațiului cosmic și trimiterea omului către destinații nesigure. Aproape toți oamenii sunt blocați pe diabolicul internet unde nu mai există ca ființe reale, ci fantome virtuale. Numai o mână de oameni bine selectați au acces la adevăratul învățământ și la tehnologiile moderne pe care le folosesc la manipularea majorității. În astfel de situații, omului îi sunt răpite esențele vieții: libertatea de a alege, accesul la viața proprie, aspirația spre absolut, visele și mai ales speranța. Omul secolului XXI se răzvrătește împotriva Creatorului și simte nevoia ca în scurta lui viață pământească și cu resurse limitate să poată să-l înlocuiască, așezându-se în centrul universului. Supremul său țel

este să capete întâietate în fața celorlalți și să-și exercite puterea atât asupra semenilor cât și a naturii. Omul secolului XXI a uitat că niciodată nu va dispune de timp suficient și resurse necesare pentru realizarea acestui țel și a pierdut și din timpul necesar în a se bucura de parfumul delicat al unei flori, de culorile pastelate de pe aripile unui fluture, de un peisaj de primăvară, vară, toamnă sau iarnă. Efemeritatea îl va învinge regretabil. Omul nu poate crea nimic, el doar copie de la natură, din universul cunoscut. Cu cât cunoaște mai mult cu atât copiază mai mult din creația existentă și transformă lucrurile materiale în obiecte necesare vieții sau în artă, din care învață să trăiască, să se zidească pe sine odată cu ea, pentru ca astfel să speră la o viață și după moarte prin contemplarea lumii.

Paul Cezanne afirmă că „Arta trebuie să dea eternitate imaginației noastre”. Dar, orice artă este relativă și interpretativă. După mii de ani, omul nu a descifrat încă misterele marilor piramide egiptene sau a altor construcții gigantice antice. Ce se ascunde în spatele acestor construcții? Dar a altor necunoscute?

(Va urma)

Legătura catalitică dintre cultură și umanism

George PETROVAI

Se mai îndoiește cineva de faptul că drumul spre libertate, iar prin aceasta spre umanism, trece prin cultură? Parafrazându-l pe adorabilul Confucius, care în urmă cu mai bine de 2500 de ani susținea că „Oamenii se aseamănă prin natura lor, obiceiurile îi diferențiază”, respectiv că „Natura ne aseamănă, educația ne deosebește”, noi, oamenii secolului 21, putem spune cu mâna pe inimă că, dacă năravurile zămislite de incultură sau falsa cultură îi fac pe oameni o apă și-un pământ în cam toate chestiunile ce privesc planul moral-spiritual, doar adevărata cultură face diferența dintre ei.

Da, căci veritabila cultură nereducându-se la formă (cunoștințe atent însușite, maniere studiate, eleganță vestimentară, limbaj captivant-înșelător), ea purcede deopotrivă din mintea și inima individului, dobândește valoare prin fericita îmbinare dintre credință și educație, constituie statornică rampă de lansare a unei comunități (grup social, popor, nație) spre civilizație și necurmat se comportă aidoma unui Ianus – cu fața/interfața dragostei îndreptată spre lumea exterioară și cu fața meditației orientată spre universul lăuntric, aspect care l-a îndreptățit pe Stagirit să afirme că toți oamenii de geniu sunt melancolici!

Ceea ce înseamnă că doar în acest mod se învederează indestructibila legătură dintre binomul credință-educație și starea de sănătate/nedistorsionare a unei societăți active. Desigur, amplul și

anevoiosul proces de revigorare moral-spirituală trebuie să ruleze pe liniile de mare forță ale credinței sincere și ale educației temeinice, întrucât binomul credință-educație pare să întruchipeze arhimedicul punct de sprijin pentru pârgăia culturală a omenirii, cu ajutorul căreia poate fi răsturnată lumea strâmbă a banului, globalismului, sodomiei, ipocriziei, minciunii, nedreptății și cruzimii.

Vasăzică tot cultura este aceea care, prin curajoșii ei partizani (i-am numit pe oamenii de cultură), s-a opus în trecut și în continuare se opune acelor derapaje ale istoriei (gen Rusia stalinistă și Germania hitleristă) ce permit apariția și, pentru o anumită perioadă de timp (scurtă la scară istorică, extrem de lungă și dureroasă la nivel uman), dezvoltarea atotputerniciei subumanului. Exact lucrul acesta ni-l împărtășesc autorii Miron Dolot, pe de o parte, Roger Manvell și Heinrich Fraenkel, pe de altă parte, în cărțile Executați prin înfometare (Holocaustul ascuns), respectiv Heinrich Himmler (Viața sinistă a șefului SS-ului și al Gestapoului), ambele apărute în anul 2011 la Editura Meteor Press.

După citirea lor, lesne am putut constata că între cele două cărți există nu numai deosebiri (prima este cartea cu dureroase amintiri ale autorului din timpul „războiului” nimicitor purtat de Stalin împotriva așa-zișilor chiaburi ucraineni, cea de-a doua reconstituie profilul și activitatea unuia dintre cei mai importanți colaboratori ai lui Hitler), ci și acea cutremurătoare asemănare care la început a apropiat, apoi a încăierat două dintre cele mai

odioase lighioane zămisnite vreodată de istorie – bolșevismul și nazismul, respectiv stalinismul și hitlerismul.

Pe parcursul celor 30 de capitole ale cărții (primele 24 scrise înainte de anul 1953, ultimele șase și Epilogul după 30 de ani), autorul cu pseudonimul literar Miron Dolot ne prezintă părțile indestructibil legate ale ofensivei subumanului atotputernic împotriva țărâimii ucrainene: mai întâi (începând din 1929) politica de colectivizare forțată, doldora de arestări, deportări și crime, după care – în anii 1932-1933 – a urmat foametea.

Dacă politica de colectivizare forțată era în fond prelungirea în variantă stalinistă a urii lui Lenin față de țărani („Țăranii reprezintă tot ce urăsc mai mult”, ne spune Vladimir Ilici în cartea Gog a lui Giovanni Papini), ea urmărind – și izbutind până la urmă! – înăbușirea inițiativei particulare prin depozitarea de bunuri și lichidarea fizică a milioane de gospodari încadrați cu sau fără temei în categoria chiaburilor (culaci în rusește, curculi în ucraineană), foametea în cursul căreia au murit circa șapte milioane de oameni (de-a valma copii, bătrâni, femei și bărbați), este – opinează autorul – „un genocid, urmare a unui plan deliberat și premeditat, aplicat cu scopul de-a distruge poporul ucrainean ca națiune”.

Așa o foamete cumplită s-a abatut peste sat, încât – ne spune Miron Dolot – nu numai că „Împinși de foame, oamenii mâncau orice găseau, chiar alimente deja stricate...”, dar cum nici din astea nu se mai găseau prin casele supraviețuitorilor secătuiți de puteri, ori prin păduri și pe câmpuri, unii

dintre ei (cazul lui Antin din casa de pe deal) au devenit canibali.

Ai crede că autorul este înclinat spre exagerări atunci când ne prezintă zelul neobosit al autorităților (activiști, propagandiști, agitatori, milițieni) într-atât de îndoctrinate și devotate partidului-stat, încât nu pregetau să răscolească locuințele în căutarea alimentelor ascunse, chiar atunci când aveau sub ochi dovezi de netăgăduit ale morții prin înfometare; sau atunci când ne prezintă nenumărate „victime ale politicii statului”, bunăoară așa ca văduva Sevchenko și fiica ei înfirmă Lida, respectiv ca tânăra mamă Solomia, cea care se spânzură după ce constată că fetița i-a murit de foame; sau – așa cum autorul ni se confesează în capitolul 27 – udând hârtia cu lacrimi, atunci când scria despre acei copii emacipați din vecini, care nici să plângă nu mai aveau putere: „Capetele așezate pe gâturile lor subțiri arătau ca niște baloane umflate. Brațele și picioarele lor mici și osoase erau ca niște bețe care ieșeau din trupurile lor micuțe. Burțile le erau umflate, căpătând proporții nebănuite, iar din organele lor genitale se scurgea neconținut urină. Fețele acestor copii arătau îmbătrânite și deformate prematur”.

Dar iată că în senzaționala sa nuvelă *Panta rhei*, mult nedreptățitul Vasili Grossman vine cu imagini artistice care confirmă spusele lui Miron Dolot într-un chip indiscutabil.

Fazele procesului de distrucție a satelor sunt, desigur, aceleași la cei doi scriitori: „Viața cea nouă fără deschiaburiți” este urmată de colectivizarea forțată („s-au apucat să ne bage în colhozuri”) și apoi de „execuția prin înfometare”, evident, avându-se în vedere faptul că „după deschiaburire, terenurile arabile au scăzut simțitor și recolta s-a micșorat foarte mult”.

Dar deși copiii înfomețați aveau „capetele ca niște ghiulele” și „gâturi subțiri ca de barză”, iar fețișoarele le

erau „bătrâncioase și chinuite, de parcă trăiseră pruncii ăștia pe lume șaptezeci de ani”, și deși în regiunea Dnepropetrovsk nenorocirea era îngrozitoare, căci „acolo oamenii se mâncau unii pe alții”, totuși apare o notiță în ziar despre vizita unui ministru francez, care află de la copiii unei grădinițe dintr-un colhoz că la prânz aceștia au mâncat „supă de găină cu piroști și chifteluțe de orez”!

Ba mai mult. Ca și cum n-ar fi știut nimic despre „acei copii care erau duși cu căruțele la gropile de gunoi”, sau – ne înștiințează Vasili Grossman – „poate că știa, dar tăcea așa cum tăceau toți”, Maxim Gorki scrie cu seninătate într-un ziar moscovit că „copiii au nevoie de jucării educative”...

Cartea lui Roger Manvell și Heinrich Fraenkel ni-l prezintă pe Heinrich Himmler, omul de care Gobbels s-a apropiat mai mult decât de ceilalți lideri naziști, cu toate că-l antipatiza, poate pentru ascensiunea lui (avea cea mai mare putere după Hitler) sau poate pentru teama ascunsă resimțită de toată lumea, cu excepția Führerului, față de el.

Asta nu înseamnă că sinistrul Himmler nu se temea de nimeni. Avea o asemenea frică de „reproșurile isterice ale lui Hitler”, încât – ne spun autorii – „nu avea tăria psihică sau hotărârea de-a i se opune”. Iar generalul Heinz Guderian completează în cartea sa de amintiri: „Cu câteva prilejuri, am fost în măsură să constat că, în prezența lui Hitler, îi lipsea siguranța de sine și curajul...”

De altminteri, firea sa timidă, care „îl agasa întotdeauna când trebuia să discute cu oameni mai capabili ca el”, a favorizat într-o asemenea măsură dezvoltarea în Himmler a unei fidelități de câine ascultător și a unui servilism total în fața voinței capricioase a lui Hitler, încât cu dreptate aprecia Goebbels că „nu putea să existe un loc pentru un om ca el într-o Germanie fără Hitler”.

Ca orice biografie care se respectă (cei doi autori au scris biografiile detaliate ale celor mai faimoși conducători naziști), cartea de față caută să ni-l înfățișeze pe omul Himmler așa cum era el în realitate – „un om mărunț, prozaic și plin de platitudini”, care după ridicarea pe culmile puterii naziste, încearcă din răspuțuri să-și ascundă timiditatea în spatele aroganței conferită de autoritatea cu care a fost investit.

Transformările moral-spirituale ale acestui tenebros personaj au început îndată după pătrunderea în elita partidului nazist. După o tinerete castă (acesta este, de altfel, titlul primului capitol al cărții), perioadă de timp generos influențată de catolicism, Himmler devine „un anticatolic și un anticreștin virulent, înlocuind credința în care fusese crescut cu o acceptare facilă a acelor superstiții, cum ar fi astrologia, care se potriveau prejudecăților sale germanice”.

Cu toate astea, într-o discuție purtată cu confesorul și maseurul său Felix Kersten, Himmler s-a arătat de-a dreptul indignat de faptul că acesta îi pune la îndoială convingerile religioase, când el era pe deplin convins că „în spatele naturii și a minunatei ordini din lumea omului, animalelor și plantelor stă o Ființă superioară”, căreia i se poate spune Dumnezeu sau Providență. Din aceste motive el chiar insistă ca membrii SS să creadă în Dumnezeu!

Dar credea într-un mod aparte, adică în virtutea teoriilor sale rasiale, care îi cereau cu insistență să distrugă toate acele ființe umane ce se dovedeau mai distrugătoare decât animalele.

„Iar el”, punctează autorii, „acceptase această misiune înfricoșătoare, deoarece credea că era singura și «ultima» soluție la problema purificării rasiale a Germaniei, care a rămas idealul său adânc înrădăcinat”.

→ Continuare în pag. 8

Poeme de Nicolae Nicoara Horia

Născut în România...

Puteam oriunde să mă nasc în lume,
Puteam să port la fel oricare nume?
Nu poate nimeni singur să se nască!
Aici, în Țara asta, românească,

Precum o rugăciune-n sihăstrie
Mi-a fost dată nașterea să-mi fie,
De-aceia toată viața, până mor
Acestui „colț de rai” îi sunt dator!

Nu e mândrie, tot vă spun mereu,
Că sunt român aici cu neamul meu,
Când pentru fiecare pe pământ
Locul „acela” pururea e sfânt.

Nu puteam oriunde să mă nasc,
Aici mă simt ca strugurii în teasc,
Iubirea mea e mai presus de nume
Și curge liber versul meu prin lume;

Când una e din soartă podgoria,
Țara mea frumoasă-România!
Nu vă mirați, sub cerul ei divin,
El are-ntotdeauna gust de vin...

Ce fericit mi-e gândul...

Ce fericit mi-e gândul din cuvinte
Și fericirea-i un ecou prelung,
E Anul Nou, îți mulțumesc, Părinte,
Că mi-ai dat putere să-l ajung!

Mi-e plină toată ființa de iubire,
Ființa aceasta întru care sunt,
E Anul Nou, cel vechi e amintire,
Cum amintiri sunt toate pe pământ...

Privesc în jur și încă e lumină,
Mai am aici și prieteni și dușmani,
Din zarea cea mai caldă și senină
Le spun azi tuturor- La Mulți Ani!

Poemul meu cu dragoste se-mparte,
Din el nicio fărâcă n-am să rup,
Găsească-vă pe fiecare-n parte
Sănătoși la minte și la trup!

Să ne petrecem viața împreună
Sub același soare pentru toți,
E Anul Nou, ce minunat răsună,
Ca un tulnic vara sus la moți!

Ce fericit mi-e gândul și fierbinte,
Cu el orice tristețe mi-o alung,
E Anul Nou, îți mulțumesc, Părinte,
Că mi-ai dat putere să-l ajung!

Zăpezile de-acasă...

Mi-am văzut zăpezile de-acasă
Și m-a cuprins un dor nebun de ele,
Copilăria mea ca o mireasă,
Puneri nenuntită pe sub stele...

De zarea ei mă simt atât de-aproape,
Acolo niciodată nu-i târziu!
Trec sănii de lumină pe sub pleoape,
De unde înspre unde nu mai știu...

E Anul Nou și sorcova se-aude
Acolo sus, tot veselă pe crâng,
În ochii mei un înger se ascunde,
Cu bucuria lui aș vrea să plâng!

.....
Mi-am văzut zăpezile de-Acasă,
Murdare niciodată să nu fie,
Copilăria mea ca o mireasă,
Nenuntita mea Copilărie...

→ Continuare din pag. 7

Pentru punerea în practică a acestui ideal dement și asasin, Himmler nu a precupețit nici un efort atunci când a întemeiat înspăimântătoarea organizație SS pe principiile Ordinului iezuiților (însuși Hitler l-a comparat cu Ignățiu de Loyola!), sau mai târziu, adică atunci când și-a creat monstruoasa rețea de exterminare formată din peste 100 de lagăre, unul mai sinistru ca altul, în care – prin înfometare, torturi, experimente medicale, dar mai ales prin uciderea concepută ca parte componentă a genocidului dirijat de la centru - milioane de oameni au fost uciși (îndeosebi evrei și slavi), doar pentru absurdă vină că nu posedă însușirile rasei ariene.

În asemenea condiții, când Himmler căuta să-și justifice crimele prin maxime și butade scornite de el însuși („Măsurile noastre sunt expresia unei idei, nu a încercării de a obține avantaj personal”, „Legile căsătoriei sunt în sine imorale”, „Gestapo este «femeia de serviciu a

națiunii», care face curățenie în stat”, „Există un blestem al grandorii, conform căruia trebuie să se calce pe cadavre pentru a crea o viață nouă” etc.), nu-i de mirare că – ne informează autorii – „nu înțelegea răul pe care-l făcuse prin intermediul SS-ului și al Gestapoului, tot așa cum un moralist rigid din epoca victoriană nu înțelegea cruzimea represivă pe care trebuia s-o arate față de membrii nevinovați ai familiei sale”.

Ba și mai mult, Himmler chiar se credea un om bun, care „dacă făcuse greșeli, le făcuse slujind o cauză nobilă”!

Iată de ce a fost nevoie nu doar de mâinile fermecate ale lui Kersten, ci mai ales de curaj și abilitate din partea acestuia pentru a-l face pe Himmler să înțeleagă de ce „genocidul este asociat în cea mai mare măsură cu numele său”, astfel ca în cele din urmă personajul demonic de care ne ocupăm să întreprindă câțiva pași mărunți pe direcția reumanizării sale: nu aruncă

în aer lagărele de concentrare așa cum cereau dispozițiile furibunde ale Führerului, ci mai mult, trecând peste un alt ordin al lui Hitler care prevedea moartea pentru toți acei germani ce ar fi ajutat vreun evreu să evadeze, el pune în libertate mai multe mii de evrei.

Apoi, după ce află ultimele dispoziții ridicole ale lui Hitler, date cu puțin timp înainte de sinuciderea sa (desemnarea amiralului Dönitz ca succesor al său și anatema aruncată asupra personajului nostru, la fel ca asupra lui Göring), Himmler se predă aliaților, mai exact englezilor, convins fiind că anglo-americanii de îndată vor îmbrățișa ideea lui de-a se uni cu rămășițele armatei germane, doar în acest mod – după părerea lui obsesivă - putându-se contracara ofensiva rușilor și a bolșevismului.

Dar cum visele lui sunt ignorate în totalitate de englezi, iar el este privit ca o captură de prim rang pentru viitorul Tribunal de la Nürnberg, Himmler se sinucide cu o capsulă de cianură.

ANOTIMPURI DE IUBIRE

Adale SHEFER

Anotimpuri de iubire

Când va veni la tine, iarna,
Chiar de va fi lungă și grea,
Mă voi topi la tine-n brațe,
Cum se topecs fulgii de
Nea...

Când va veni la tine vara,
Voi fi în razele fierbinți,
Te vei aprinde, ca un Soare,
Roș al mocnitelor
Dorinți...

Când va veni la tine toamna,
Voi fi în ploaia de cristal,
Voi fi în vinul ce-l vei soarbe,
Din al pasiunilor
Pocal...

Dar va veni și primăvara,
Grădinile vor înflori,
Voi fi un fluture pe-un umăr,
O efemeră de o
Zi...

În anotimpurile, toate,
Voi fi mereu, în preajma ta,
Nu încerca, căci nu se poate,
Iubirea mea, n-o vei
Vita!

Cioburi sparte

Cioburi sparte, pe podea,
Ai lăsat în urma ta,
Când ai plecat...

Nu pot cioburi să adun,
Nu știu cum pot să le spun
Că m-ai uitat!

Cioburi sparte, pe podea,
Reflectează raza ta,
Dar tu nu ești...

Poate iar vei apărea,
Într-o zi în viața mea,
Să mă-ncălzești!

Cioburi sparte, pe podea,
Poartă-n ele dragostea,
Ce tu n-o vrei...

Cioburi sparte, pe podea,
Au rămas din inimă,
Ce, încă, așteaptă...
Să o iei!

La mormântul anonim

La mormântul anonim,
Al unei inimi visătoare,
Nu este niciun epitaf,
Nu arde nicio
Lumânare.

Țîmpul, nu-i cronometrat,
Nici umbrele n-au nume,
Șoaptele ce se aud,
Ecou din alta
Lume.

Cui i-a aparținut odată,
Această inimă ce zace?
De ce nu iese din mormânt
Să-și cânte doina?
De ce zace?

Doar lespede de piatră, rece,
Îi folosește „casă”,
Se cunosc, deja, de mult,
Nu mai simte
C-o apasă.

Frunzele își cern covorul,
În fiecare toamnă,
Și-i colorează-n ruginiu,
Taionul ei
De doamnă.

Aici își va petrece veacul,
Cât se va învârti planetă,
Și va dispărea în neant,
Predându-i alteia,
Ștafeta.

Ce contează c-a dansat,
Nebună baiadera...
N-a crezut când i s-a spus,
Că iubirea-i
Efemeră.

Și-a dat toată demnitatea
De dragul unui trandafir,
Și a băut până la fund
Tot veninul
Din clondir.

De mult, s-au ruinat pereții,
Cetății ce-a înconjurat-o,
Războinicul ei, cu armură,
De secole
A uitat-o.

Pe mormântul anonim,
Al unei inimi visătoare,
S-au așternut anii și colbul,
Doar iubirea ei...
Nu moare.

Drumul apei

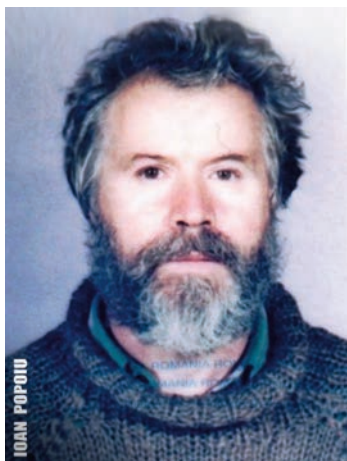
Să izbucnesc din stânca rece,
Precum o apă de izvor,
Să alin buze de sete,
Să-nmoi coaja
Pietrelor.

Să mă vărs apoi în râul,
Ce mă va duce pân' la mare,
Să mă contopesc cu valuri,
Să mă sărute
Sfântul Soare.

Să nu simt că vremea trece,
Că primăverile-încet se scurg,
Să rămân, la toate rece,
Drumul apei să-l
Parcure.

EMINESCU

Ioan POPOIU

„A vorbi despre Poet este ca și când ai striga într-o peșteră vastă, nu pot sunetele să ajungă până la el” (Tudor Arghezi). Cel care se exprima astfel despre Eminescu voia să sugereze imposibilitatea de a-l cuprinde în cuvinte, pentru a-l defini. În scrisoarea către Constantin Noica, din 5 martie 1970, Emil Cioran se exprima astfel: „...nu încetez să mă mir că a putut să apară printre noi; fără Eminescu, neamul nostru ar fi neînsemnat și aproape de disprețuit...”.

Imaginea sa în ființa noastră se identifică pentru totdeauna cu aceea a Luceafărului, străbătător de spații și timpuri, cu chipul „nemuritor” al lui Hyperion... S-a vorbit despre Eminescu ca despre un geniu, termen asociat și cu numele altor mari poeți ai lumii, Dante, Shakespeare, Goethe. Credem că un termen mai inspirat, mai adevărat pentru a-l caracteriza, ar fi acela de poet vizionar. Vizionarismul său transpare din marile sale poeme, din elevația sa intelectuală, din formația sa spiriuală, filozofică. Tânărul student de la Viena și Berlin era pasionat de filosofia orientală, de Confucius, Zoroastru, de soteriologia lui

Budha, de mistica evreiască, de Cabala, Ghemara, de cursul de limbă sanscrită, pentru a citi pe Kalidasa, de cosmogonia indică. Putem concluziona că inițierea lui Eminescu în filosofia și spiritualitatea vechii Indii era lungă și organizată. Ajuns în marile biblioteci, studentul pasionat descoperă o „terra incognita”!

Prietenul său, Teodor Stefanelli scria uimit: „Uneori era atât de adâncit în lucru, că scria până foarte târziu noaptea și atunci nici nu mergea seara la cină...Când nu scria, cetia foarte mult tot felul de cărți...Iacob Negruzzi, directorul Convorbirilor literare, îi dăruise lui Eminescu operele lui Schopenhauer și ele ocupau locul de cinste pe masa poetului. Dar nu se mărginea numai la cetirea operelor originale ale scriitorilor germani, ci cetia tot felul de cărți traduse din alte literaturi în limba germană...Astfel a citit el mult din literatura indică și persană și când avea cu cine discuta mult despre aceste literaturi și mai cu seamă despre principiile religiei budiste, de care era încântat și despre care spunea că este cea mai poetică, mai frumoasă și mai profundă religie de pe lume. Cetise și Ramayana, Mahabharata, apoi Sakuntala din literatura indică și frumoasele versuri ale lui Hafis din literatura persană și trebuie să-i fi plăcut foarte mult aceste opere, căci foarte adesea vorbea despre ele...”.

Dragostea față de acești autori se reflectă în versurile sale: „Din mii de mii de vorbe consistă-a voastră lume,/ Căreia tot pământul e numai un isvod./Pe care se înalță pământ și om și cer/ În gând la Kalidasa, pe buza lui Omer...”. Plecând de la

izvoare, Eminescu cunoștea bine religiile Orientului (Indiei), profunzimea doctrinelor, concepțiile exotice: „Astfel și pasăre și om/ Și soarele și luna/ Se nasc și mor în sfantul Brahm (a)/ În care toate-s una...”. Suferința proprie l-a apropiat ușor de budism, iar doctrina Nirvanei, a dispariției individuale, a contopirii cu marele tot l-a cucerit: „Ce suflet trist mi-au dăruit/ Părinții din părinți,/ De-au încăput în el/ Atâtea suferinți?/ (...) O, valuri ale sfintei mări,/ Luați-mă cu voi”!

El a cunoscut Vedele, cele mai vechi texte religioase, poemele literaturii indice, Ramayana, Mahabharata, cartea lui Zoroastru, magul vechilor perși, a cărui influență o remarcăm în „Sărmanul Dionis”. Apoi, la Berlin, citind Prelegerile de filosofie a religiei, aparținând lui Hegel, a cunoscut Tora (legea veche ebraică), Cabala (tradiția mistică a Vechiului Testament), Talmudul (codul ceremonial), teoria și practica iudaică, haggada și ghemara. Poetul avea cunoștințe solide de cosmologie, creștină (Geneza) și vedică (hindusă), un imn din Rigveda este tradus din germană de poet, iar într-un manuscris al său, el scrie aceste rânduri care vădesc un filosof profund: „Spiritul este ceva absolut, ce se mijlocește pe sine din sine, este o autodiferențiere, o diviziune originară; lumea este ceea-ce-e-pus de spirit; ea este făcută din neantul său; însă negativul lumii este afirmativul, creatorul; așadar, lumea a luat naștere din plenitudinea absolută a puterii binelui, ea este creată din neantul său propriu, care este Dumnezeu”.

Poetul cunoștea, deopotrivă, teoria cosmogonică a lui Kant-Laplace și textul cosmogonic sanscrit al Imnului Creațiunii din Rigveda, iar ceea ce rezultă din acest „mixtum compositum” filosofico-religios este concepția originală cosmogonică a lui Eminescu, redată în impecabile forme estetice: „Lanceput, pe când ființă nu era, nici neființă,/ Când nu s-ascundea nimica, deși tot era ascuns.../ Când pătruns de sine însuși odihnea cel nepătruns./ Fu prăpastie ? genune ? Fu noian întins de apă ? (...) Umbra celor nefăcute nu-ncepuse-a se desface,/ Și în sine împăcată stăpânea eterna pace!.../ Dar deodat-un punct se mișcă...cel dintâi și singur./ Iată-l cum din chaos face mumă, iară el devine Tatăl.../ Punctu-acela de mișcare, mult mai slab ca boaba spumii,/ E stăpânul fără margini peste marginile lumii.../ De-atunci negura eternă se desface în fâșii,/ De atunci răsare lumea, lună, soare și stihii.../ De atunci și până astăzi colonii de lumi pierdute/ Vin din sure văi de chaos pe cărări necunoscute/ Și în roiuri luminoase izvorând din infinit,/ Sunt atrase în viață de un dor nemărginit...” (Scrisoarea I). Am redat integral aceste versuri pentru a sublinia profunzimea și grandoarea cosmogoniei eminesciene, fără seamăn în literatura română.

Se află în această sinteză cosmogonică și acel „tohu va bohu” ab initio (din Geneză), Tatăl, din dogmatica creștină, versurile identice din Vedele hinduse, „punctul mișcător” al lui Kant-Laplace, desfășurarea acestuia, conform Spiritului hegelian, și creația din nimic (creatio ex nihilo). Peste toate însă se află viziunea originală a cosmogoniei Poetului, redată cu desăvârșită măiestrie artistică, prin mijlocirea poeziei. Din timpul srudenției la Viena ne-a rămas de la Eminescu manuscrisul unei povestiri neterminate, intitulată de G. Călinescu, Un

fragment eminescian: Pustnicul, iar de Perpessicius, Moș Iosif, povestire edificatoare pentru modalitatea de integrare și exprimare artistică a unor surse diverse. Povestirea are drept personaj pe „zahastrul (sihastrul) Iosif”, doritor să-și limpezească unele taine prin intermediul unor cărți vechi, grecești, dar textul poartă amprenta lui Leibniz, la care se adaugă și influențe din Kant, Schopenhauer și Hegel. Sihastrul Iosif este înfățișat ca un „polihistor considerabil”, cu numeroase cunoștințe de astronomie, „după el, fiecare atom era centrul lumii întregi, adică a nemărginirii, și fiecare sta în

legătură cu toate lucrurile lumii”. Pentru prima dată în literatura noastră, poetul venea cu ipoteza existenței unor „persoane extraterestre”, pe un glob îndepărtat, pe baza lecturilor astrologice din Paracelsus și Dimitrie Cantemir.

Pe aceeași linie a descifrării tainelor divinității se înscrie „Rugăciunea unui dac”, (1879): „Pe când nu era moarte, nimic nemuritor,/ Nici sâmburul luminii de viață dătător,/ Nu era azi, nici mâne, nici ieri, nici totdeauna,/ Căci unul erau toate și totul era una;/ Pe când pământul, cerul, văzduhul, lumea toată/ Erau din rândul celor ce n-au fost niciodată,/ Pe-atunci erai Tu singur, încât mă-ntreb în sine-mi:/

Au cine-i zeul cărui plecăm a noastre inemi?”. Este același zeu din Rigveda (Imnul creațiunii), tradus de poet: „Întâi eși această sămânță a luminii/ Ea singură a lumii stăpână nenăscută/ Pământul, cerul ține ea cu a ei ființă/ Care e zeul cărui noi jertfă îi aducem?” Poemul „Luceafărul” reflectă pregnant originalitatea cosmogoniei eminesciene, în imagini poetice de mare frumusețe și profunzime, precum această călătorie a lui Hyperion spre locul unde sălășluiește Demiurgul: „Creșteau în cer a lui aripe,/ Și căi de mii de ani treceau / În tot atâtea clipe/ Un cer de stele dedesubt,/ Deasupra-i cer de stele/ Părea un fulger nentrerupt/ Rătăcitor prin ele./ Și din a chaosului văi / Jur împrejur de sine,/ Vedeai, ca-n ziua cea dentâi, / Cum izvorau lumine;/ Cum izvorând îl înconjor/ Ca niște mări, de-a-notul.../ El zboară, gând purtat de dor,/ Pân pierde totul, totul;/ Căci unde-ajunge nu-i hotar,/ Nici ochi spre a cunoaște,/ Și vremea-ncearcă în zadar/ Din goluri a se naște”.

Antropologia eminesciană este la fel originală, liberă de orice concepte dogmatice, precum în fragmentul „Archaeus”, unde poetul concepe o „nemurire panteistă, după care noi, uniți cu marele tot, nu am muri nicicând, ci numai ne-am reîntoarce de unde am pornit”. El continuă: „Această nemurire înlătură personalitatea distinctă a fiecăruia și responsabilitatea actelor sale;...ființa în om e nemuritoare. E unul și același punctum saliens, care apare în mii de oameni, dezbrăcat de timp și spațiu, întreg și nedespărțit, care mișcă cojile (învelișurile existențiale), le mână una-n spre alta, le părăsește, formează altele nouă, pe când carnea zgrăviturelor sale apare ca o materie, ca un Ahasver al formelor, care face o călătorie ce pare vecinică... În orice om se-ncearcă spiritul Universului, se
→ Continuare în pag. 12

LIANA SAXONE-HORODI - LIMBAJUL FLORILOR -

Dorel SCHOR

Picturile în care florile ocupă un loc central le întâlnim în opera mai tuturor artiștilor plastici din întreaga lume. Picturile florale cu semnături celebre ocupă simezele celor mai faimoase muzee și galerii de artă, acesta fiind unul din cele mai populare subiecte de studiu și categorii. În afară de frumusețea lor de necontestat, florile sunt simbolurile legendare ale iubirii, pasiunii și purității, ale dorului, speranței și optimismului, ale bucuriei, frumuseții și emoțiilor...

Tematica florilor este un gen de sine stătător, așa spune independent, purtătorul multiplelor sentimente, nu întotdeauna mărturisite altfel, ale pictorilor. Este firesc ca aceștia să fie fermecați de coloritul deosebit al florilor și de delicatețea lor.

→ Continuare din pag. 11

opintește din nou, răsare ca o nouă rază din aceeași apă, oarecum un nou asalt spre ceruri." Upanișadele (cele mai vechi texte filosofice indiene) l-au incitat pe tânărul student aflat la Berlin, unde el lua note despre „spiritul universului, Brahman, reflectat în nemărginirea sufletului uman, Atman". Influența acestor texte se resimte în „Sărmanul Dionis": „Trecut și viitor e în sufletul meu, ca pădurea într-un sămbure de ghindă, meditează Dionis, și infinitul asemenea, ca reflectarea cerului înstelat într-un strop de rouă...Nu e adevărat că există un trecut- consecutivitatea e în cugetarea noastră- cauzele fenomenelor, aceleași întotdeauna, există și lucrează simultan. Să trăiesc în vremea lui Mircea cel Bătrân sau Alexandru cel Bun este oare absolut imposibil?"

Viața umană, așa cum o vede poetul, este nefericită, concepția sa este marcată de scepticism; să reflectăm la cuvintele pe care Demiurgul, Părintele veșniciei, le adresează lui Hyperion: „Tu vrei un

om să te socoți,/ Cu ei să te asameni?/ Dar piară oameni cu toți,/ S-ar naște iarăși oameni./ Ei numai doar durează-n vânt/ Deșerte idealuri/ Când valuri află un mormânt,/ Răsar în urmă valuri;/ Ei doar au stele cu noroc/ Și prigoniri de soarte,/ Noi nu avem nici timp, nici loc,/ Și nu cunoaștem moarte./ Din sânul vecinicii ieri/ Trăiește azi ce moare,/ Un soare de s-ar stingea- n cer/ S-aprinde iarăși soare;/ Părând pe veci a răsări,/ Din urmă moartea-l paște,/ Căci toți se nasc spre a muri/ Și mor spre a se naște." Învățătura despre moarte (thanatos) reflectă concepția sa existențială: „Moartea succede vieții, viața succede la moarte, /Alt sens n-are lumea asta, n-are alt scop, altă soarte" (Epigonii). Într-un manuscris, el nota: „Moartea este stingerea conștiinței individuale..., nu este decât o frunză din miile de frunze, în generații, pe care arborul lumii le produce cu fiecare primăvară..." Dar aspirația la nemurire rămâne intactă: „O, de ar fi o moarte, fără ca eu să mor, / eu aş cuprinde-o-n brațe și aş strânge-

Diviziunea tonurilor, amestecul optic al culorilor pure servesc insidios sensurile estetice și semnificațiilor simbolice. Pentru că, în timp și în spațiu, florile au înțelesuri universale.

Florile sunt unul din subiectele firești în tablourile Liane Saxone Horodi, care i-au însoțit creația picturală din totdeauna... Ea adaugă de obicei, elemente artisanale, câte un vas de lut, un ștergar, un alt obiect semnificativ perfect motivat în spațiu, care sugerează apartenența florilor de un anumit loc sau tradiție. Unicitatea stilului, a lucrării sau a conținutului conferă tablourilor florale semnate de Liana Saxone-Horodi energie creativă, personalitate, independență spirituală și sensibilitate.

o cu dor" (Povestea magului călător în stele).

Ca poet romantic, vizionar, Eminescu a fost frământat până la zburcuc de raporturile ființei umane cu o divinitate necunoscută și cu neputință de definit, dar și de condiția omului într-un univers necunoscut: „Dar mai știi?... N- auzim noaptea armonia din pleiade?/ Știm de nu trăim pe-o lume ce pe nesimțite cade?/ Oceanele-nfinirei o cântare-mi par c-ascult / Poate că în văi de haos ne-am pierdut de mult...de mult."

Aceste notații din creația poetului par să revele un Eminescu necunoscut, cu toate acestea, ele nu sunt decât fața văzută a icebergului, căci ar trebui să vorbim de fapt despre universul eminescian, pentru a ne face o idee despre profunzimea și vastitatea operei sale, fără egal în literatura română. Și în acest fel ne întoarcem la cuvintele de la început ale lui Arghezi: Eminescu, „sfântul prea curat al ghiersului românesc", nu poate fi cuprins în cuvinte, oricâte de alese și numeroase ar fi.

LA RĂSĂRIT E APUSUL

Anton GAGIU

Continuare din numărul trecut

Din volumul „La răsărit e apusul”.

Capitolul I: „Primii pași” (2)

-Ești un egoist, dacă nu te ajutau părinții nu ai fi ajuns aici. Nu ți-au plătit ei lecțiile de meditație? Eul meu avea dreptate. Așa a fost. Am recunoscut.

-Da, ai dreptate.

-Atunci când voi ajunge acasă le voi mulțumi ca și cum ar fi fost cu mine aici, numai așa se vor bucura, dacă vor vedea și contribuția lor la reușita mea.

-Așa să faci! Și așa am făcut.

O vedeam pe mama cum îi râdea fața de bucurie când spunea la cineva: „mi-a intrat băiatul la liceu!” Și într-adevăr trebuia să se bucure pentru că în satul acela doar o altă persoană mai intrase la liceu în acel an. Am avut o vacanță plină de peripeții, de lucruri mărunte și frumoase. M-am cufundat în lectură, așa cum făceam în fiecare vacanță de vară. Acum însă eram degajat, îndepărtat de orice grijă, depozitat de obligații cotidiene sau mai îndepărtate, nu mai aveam niciun examen în față, cel puțin nu curând. În acea vară cred că am citit o sută de cărți. Citeam cu frenezie și ziua și noaptea, îmi rezervam doar câteva ore de odihnă pe zi. Și vă închipuiți că locuiam într-un sat care nu era electrificat în anii șaptezeci la începutul acestora. Aceste cărți și alte zeci și sute de până atunci le citeam la lumina lămpii cu petrol lampant. Așteptam cu bucurie și nerăbdare prima zi de liceu, eram curios să-mi cunosc colegii. Cu siguranță că voi avea colegi și dintre cei care au fost aduși la examen cu mașina. Am ajuns la oraș cu câteva zile mai devreme pentru că trebuia să obțin un loc la internatul liceului, după unde, dacă nu acolo? Am mers și la liceu pentru a vedea repartitia pe clase. Eram la clasa a noua B. În primul an de liceu eram amestecați, apoi din anul doi se refăceau clasele pe sistemul real și uman. Eram hotărât să merg pe partea umanistă, iubeam științele umaniste: literatura, istoria, filozofia, limbile străine. Până acolo însă mai era

un drum de parcurs, anul întâi. Dacă am avut emoții în prima zi de liceu? Da, am avut, și încă emoții mari. Pentru că îmi era teamă de cum voi fi privit de către colegii mei, pe mine elevul venit de la țară, cel care mersese la oraș doar pentru lecțiile de meditații, cel care crescuse cu frumusețile plaiurilor natale în ochi și-n minte. Nu cunoșteam pe nimeni, iar senzația aceasta o simți ca pe o situație postoperatorie, doar rana, dar mai doar și sufletul. Am luat loc într-o bancă singur. Așteptam să vină dirigintele, știam că este profesoară de franceză. Am privit fetele, erau mai multe decât băieții. În uniforme arătam ca niște călugări și călugărițe desigur cu alte misiuni. Lângă mine, neinvitat a venit un orășean, Costel.

-Pot să stau cu tine în bancă? a întrebat el privindu-mă cu prietenie.

-Desigur, am spus mirat că mă alesese tocmai pe mine.

-Costel, a spus întinzându-mi mâna.

-Luca, m-am prezentat eu.

A intrat în clasă profesoara de franceză, diriginta noastră. Era dulce, fragedă ca o păpușă. Ne-a rugat să ne așezăm pentru că nu ne putea privi pe toți. În bănci păream mai pașnici, mai... elevi, proaspeți, nerăbdători, curioși. Ne-a întrebat pe fiecare câte ceva: de unde venim, ce medii am obținut, ce vrem să facem mai departe, cu ce se ocupă părinții. Eram în picioare, știam că se uită toată clasa la mine, că eram un exponent al celor veniți din mediul rural, poate mai puțin cunosător, nelustruit din punct de vedere al educației, cu sincopă de vorbire, neinițiat, dar...

-Luca Burlacu e numele meu, sunt din Marginea, acolo am absolvit școala generală, tatăl meu este muncitor silvic, iar mama casnică, mai am o soră, căsătorită în sat. Am ales acest liceu pentru reputația lui, pentru corpul profesoral despre care am auzit numai cuvinte de laudă și sper ca aici să-mi consolidez cunoștințele despre... lume și viață și să acced acolo unde visez...

-Și unde vizezi? m-a întrebat diriginta, profesoara de franceză Jucan.

-Visul este acum în devenire, încă nu este conturat. Simțeam privirile tuturor ațintite spre mine, iar diriginta mă privea cu uimire. De atunci între noi s-a născut o... comuniune. Ne înțelegeam fără să ne vorbim. Eram nelipsit de la parcurgerea lecturilor facultative în limba franceză, de la recitarea în original a unor poezii din... clasicii francezi, de la poveștile spuse în limba lui Voltaire. Anul întâi de liceu a fost o perioadă de adaptare la o nouă viață: traiul la oraș, colectivitate eterogenă provenită din medii diferite, căutări pentru relații noi, prietenii inclusiv cu fete colege de clasă. Căutările mele însă au condus doar la două prietenii: cu Nae și Costel. Cu primul prietenia e verde și acum, cu cel de-al doilea doar pe timpul liceului. Știam din lecturile parcurse, dar și din cele auzite și văzute în viața de zi cu zi că există o mare deosebire între viața de sat și cea de la oraș. Această idee mi se întipărise în minte din momentul în care hotărâsem să rup barierele peste care nu puteam sau nu doream să trecă consăteni de-ai mei și au rămas în satul acela de munte să-și trăiască viața cum au făcut moșii și strămoșii lor. Până la urmă nu era vorba neapărat de spargerea unor bariere, ci de dorința de a urma în viață drumul pe care eram sigur că aș fi putut merge. Nu mi-a fost îndeajuns trimestrul întâi să mă adaptez la noua condiție de liceu, a trebuit să mai trecă și o bună parte din trimestrul al doilea. Prima barieră peste care nu am putut trece a fost viața de la internat.

Traiu la comun pentru mine era un dezastru. Permanent eram în urma altora, rămâneam ba fără mâncare, ba fără lenjerie de pat sau pur și simplu deveneam unealta de joacă a unor colegi profitori. Așa că după primul trimestru le-am spus colegilor de internat „la revedere” și am intrat în categoria celor care locuiau în... gazdă, la rude sau la doritorii de... un ban în plus prin folosirea spațiului excedentar. A doua barieră a fost condiția de... băiat de la țară. Simțeam reținerea pe care o aveau colegii de clasă sau de liceu, orășeni, în a mă introduce în cercurile lor. Percepeam reacția lor ca pe... ura de rasă, chiar dacă nu se manifesta așa. La un meci de fotbal intram în echipă doar dacă renunța un orășean, deși nu de priceperea la acest sport era vorba, la o reuniune pe liceu puteam participa dacă găseam un orășean care să mă introducă în jocul respectiv. Chiar dacă nu făceam o tragedie din aceste aspecte, ele rămăneau în sufletul meu și își făceau culcuș undeva acolo de unde mă înțepau din când în când. În aceste condiții îmi era teamă să flirtez cu vreuna dintre colegele de clasă sau s-o invit la film, era un mod arhicunoscut pentru a pune bazele unei relații. Cu siguranță că aveam colege pe care le simpatizam, pe care aș fi dorit să le invit la film sau la plimbare în parc, dar încă eram posesorul stării de... băiat de la țară. Redresarea mea, sau aducerea la linia de plutire am făcut-o cu ajutorul prietenilor pomeniți mai sus, Nae și Costel. Chiar dacă primul era și el de la țară, avea un ascendent asupra mea, întrucât „țara” lui însemna o localitate lipită de oraș, iar cel de-al doilea avea un suflet atât de mare încât văzând reținerea mea, sau starea de... handicap metal în care intrasem, mă încuraja și mă lua mereu lângă el introducându-mă în tabăra orășenilor. Așa am ajuns să intru în toate echipele sportive ale liceului și pe alocuri să devin un... lider. Către sfârșitul anului întâi de liceu depășisem momentul de „băiat de la țară”, intrasem în altă etapă, anume în aceea de „licean recunoscut”. Mă străduiam și mental să depășesc starea pe care o trăisem luni de zile. Zbaterea mea era ca o adaptare la o nouă natură. Știam că urma să intru într-o nouă etapă prin trecerea în anul doi pentru că urma să ne separăm, clasele luând o altă configurație după opțiunea uman și real. Nu aveam cum

să aparțin laturii realiste pentru că nu aș fi putut să mă umplu de matematică, de fizică și de chimie. Științele exacte îmi produceau o durere a minții. Așa că am nimerit într-o clasă plină de fete, unde eram doar șase băieți. Vă întrebați desigur dacă prietenii mei Nae și Costel erau printre ei. Ei bine! Unul da și altul ba. Primul a rămas colegul meu pe mai departe și în clasa a zecea, cel de-al doilea a ales linia reală a devenirii și ne întâlneam doar în afara clasei și în peregrinările prin oraș. Având atâtea fete în jurul meu, a fost imposibil să nu mi se aprindă călcâiele pentru cineva. Pornirea aceea interioară, nedefinită, înflăcărată pornea din interior năvalnic, precum un izvor care se strecoară nestăvilit printre toate opreliștile naturii ca să iasă la suprafață. Acestei porniri nu i-aș spune dragoste, pentru că nu era, i-aș spune doar atracție sau nevoia de a simți fiorul deosebit al chemării către partea... adversă. Așa că am găsit refugiul adolescenței în relația cu Mihaela. A fost relația de-o toamnă și... ceva pentru că a urmat una serioasă, durabilă ceva mai lungă, aceea cu Adriana. Ea era dincolo de partenera sufletească, și una de cultură. Eram aproape doi copii și dezbăteam teme filozofice, de trăire lăuntrică, de introspecție. Ne opream asupra durerii umane, suferinței și ajungeam la teme literare sau istorice profunde, care de multe ori ne copleșeau. Închipuți-vă că doi adolescenți de șaptesprezece ani abordau teme din filozofia lui Kant sau Hegel, din fenomenologia lui Husserl, ne opream la opera lui Rilke sau Esenin pentru a înțelege durerea ei dincolo de frumusețea imediată. Desigur, că aveam și controverse, dar acestea făceau și mai frumoasă relația, pentru că aceste controverse însemnau și o mai mare apropiere. Contradicția e izvorul dezvoltării! Spunea Hegel și avea dreptate. Pe lângă faptul că este una din legile dialecticii, pentru noi a însemnat și dezbateră aprinsă despre fenomenele vieții. Cum aș putea uita gesturile, comportamentul fraților gemeni Marcel și Gabriel, dar mai ales prietenia lor caldă, dezinteresată, colegialitatea copleșitoare care făcea și mai plăcut traiul de licean. Eram printre puținii care-i deosebeam pe gemeni, știam care-i Marcel și care-i Gabriel și tare mă amuzam la orele de biologie, atunci când eminentul profesor, domnișoara Bărbulescu dorea să-l

scoată la lecție pe Gabriel și ieșea Marcel, iar ea, întreba:

-Măăă, care ești tu?

-Sunt Gabriel doamnă, răspundea Marcel, cel care ieșise la lecție.

Și uite așa pe spinarea lui Marcel și Gabriel urca în ierarhia claselor de liceu. Din anul doi de liceu am avut și un alt diriginte, în persoana unei profesoare de limba și literatura română, doamna Dudulescu. Acestei femei deosebite trebuie să-i mulțumesc pentru multe. În primul rând pentru că a sesizat existența în ființa mea a gustului, poftii de literatură, mai întâi a consumului de literatură, apoi a creației. Mă provoca mereu prin abordarea unor teme de adâncime din operele marilor creatori ai literaturii române, precum: Eminescu, Blaga, Sadoveanu, Agârbiceanu, Stănescu, Sorescu, Preda, Călinescu.

-Burlacu, trebuie neapărat să te pregătești să participi la olimpiadă. Ar fi mare păcat să rămâi în afara acestei competiții, îmi spunea.

-Ce trebuie să fac pentru asta? am întrebat ca un elev disciplinat.

-Mai întâi să parcurgi bibliografia pe care ți-am dat-o, apoi să faci două, trei recenzii la opere mai puțin cunoscute.

-Spuneți-mi dumneavoastră la care să fac și... mă apuc de treabă, am spus privind-o în ochi ca pentru a-i da de înțeles că sunt gata să mă apuc de treabă.

M-a mângâiat pe cap. Dându-și seama că gestul pe care l-a făcut era prea familiar a roșit. Avea un mod de a roși încât îmi plăcea la nebunie. Obrajii ei erau de un alb imaculat, iar acel roz de sub pielea lor le dădea un farmec aparte. Plăcerea aceasta de a o vedea roșind m-a pus odată într-un mare pericol. La o oră de istorie a literaturii universale am ocupat un loc în prima bancă, aceasta fiind destul de aproape de catedră. Venise îmbrăcată mai lejer, purta o bluză destul de decoltată, iar pieptul generos ieșea în evidență, lăsând pradă ochilor o bună parte a sânilor care împungeau bluza. Privirea mea descoperise existența albiei de separare a celor două vârfuri și a poposit cam mult acolo. Cum mă așteptam, mi-a întrerupt această plăcere. A sesizat direcția privirii mele, a roșit din nou atât de plăcut, încât am simțit un fior cald că-mi inundă trupul.

Continuare în numărul viitor

RAȚIONAMENTUL PLATONIAN ÎN FOLOSUL OMULUI

Al. Florian ȚENE

Dialogul lui Platon, cunoscut sub numele tradițional de „Republica” e în limba greacă *Politeia*, un termen derivat de la cuvântul „polis” (cetate, stat) și înseamnă, în funcție de context, constituție, regim politic, orânduire politică, viața politică a unei comunități dar și drept de cetate, cetățenie, adică prerogativele unei persoane respectabile. Latinii au tradus bine termenul, căci *Res publica* înseamnă tocmai „treburile publice”. În schimb, în traducerea modernă de „Republică”, termenul induce puțin în eroare printr-o asociere cu ideile moderne de republică și republicanism, pe când la Platon, forma ideală de politeia este chiar una monarhică. Platon se ocupă în acest dialog de felul în care trebuie organizat statul pentru a acorda fiecărui cetățean o viață fericită; prin urmare, el caută aranjamentul social sănătos, armonios, virtuos sau drept care asigură cel mai bun mod de viață. Subtitlul dialogului, adăugat mai târziu de editorii greci, *peri dikaiou*, „despre drept” sau „despre dreptate”, surprinde cel mai bine tema centrală a lucrării: natura dreptății în sensul larg al cuvântului, ca atribut al cetății dar și al sufletului uman.

La fel ca majoritatea textelor lui Platon, „Republica” este un dialog, și anume un dialog povestit: Socrate se adresează unui auditoriu nenumit, relatând conversația pe care o avuseseră în ajun, la Pireu, în casa bogatului metec Cephalos, mai întâi cu fiul acestuia, Polemarchos, apoi cu frații mai mari ai lui Platon, Glaucon și Adeimantos. „Republica” este, după „Legi”, cea mai întinsă opera a lui Platon. Tradiția elenistică a divizat dialogul în zece părți, dar structura logică a operei presupune o diviziune în cinci părți.

Cartea I este ca un prolog, în decursul căruia se pune problema

dreptății în termeni foarte simpli, întâlniți în limbajul comun de zi cu zi. La această problemă se oferă mai multe soluții, cum ar fi: a oamenilor cinstiți, a sofiștilor, etc. Dar, toate acestea sunt ușor de demontat. Se ajunge la concluzia cum că trebuie urmată o cale mai exactă.

Cărțile II, III și IV au ca scop definirea dreptății, studiind-o în cadrul cetății ideale. Și cum nici istoria, nici realitatea prezentă nu ne furnizează date despre o asemenea cetate, se recurge la construirea ei detaliată în imaginație. Acest lucru realizat, analizează organizarea, guvernarea cetății perfecte, calitățile necesare conducătorilor; iar în acest scop se elaborează un plan detaliat al educației lor. (cărțile VIII-IX).

Dar avantajele dreptății sunt cu atât mai mult reliefate atunci când sunt opuse celor născute din nedreptate. După ce a fost descrisă „cetatea dreaptă”, este deci necesară descrierea cetăților nedrepte și a procesului de corupere ce conduce la apariția acestora. În sufletul omenesc, aceste rele au aceleași cauze și provoacă aceleași dezastre. (cărțile VIII-IX).

Dreptatea a însoțit mereu știința, așa că se cuvine ca poezia și celelalte arte ce ne oferă doar imagini înșelătoare asupra realității, să fie date la o parte pentru a nu ne furniza informații false. După ce s-a bucurat de viața dreaptă și plină de înțelepciune din această viață, sufletul drept va primi recompense demne de natura sa și își va urma destinul pe calea sa ascendentă. Dialogul se încheie cu mitul lui Er. (cartea a X-a).

Voi urmări să demonstrez similitudinile dintre cetatea dreaptă și sufletul omului drept, indicând virtuțile ce definesc dreptatea în ambele cazuri.

Odată cetatea dreaptă construită, Platon ne îndeamnă să cercetăm „înăuntrul ei” dreptatea, printre virtuțile

cetății. Platon conferă aspectul de virtute dreptății, încă din ultimul contraargument adus lui Trasymachos, din Cartea I. O virtute este acel ansamblu de însușiri ale unui obiect care-i permite să-și exercite optim funcția proprie. Dacă cetatea pe care a fondat-o este perfectă, atunci ea are patru virtuți cardinale: înțelepciunea, vitejia, cumpătarea și dreptatea. Dar unde se ascunde ultima dintre ele și cum o putem distinge de alte virtuți?? Pentru a soluționa această problemă, Socrate încearcă în primul rând să vadă în ce constau primele trei virtuți și care este acțiunea lor asupra cetății?

Înțelepciunea este virtutea supremă în stat. Ea acționează în clasa paznicilor, a conducătorilor, ca prin ei să fie răspândită asupra întregii comunități.

O cetate este înțeleaptă deoarece este astfel structurată încât e condusă de oameni inteligenți, de clasa paznicilor. Statul e, în viziunea lui Platon, o unitate organică, el are virtuți de sine stătătoare datorate structurării sale, virtuți care nu sunt reducibile la virtuțile indivizilor. O cetate este înțeleaptă în condițiile exercitării optime de către paznici ai funcției de conducere.

N. White consideră că înțelepciunea la Platon este: „Cetatea e înțeleaptă în virtutea capacității sale de a judeca în mod corect, grație cunoașterii de care sunt apti paznicii. Ea e, așadar, înțeleaptă grație unei părți foarte mici a ei, constând din cei ce posedă o

asemenea cunoaștere, anume conducătorii". Prin urmare, nu este vorba aici de înțelepciunea speculativ-teoretică, ci de înțelepciunea practică „buna chibzuință”, judecata echilibrată în probleme vizând organizarea și conducerea cetății ca cetate, în folosul tuturor părților ei.

Vitejia își are locul în clasa auxiliarilor: gardienii cetății și apărătorii teritoriului acesteia. Numai în virtutea acestei clase statul va fi numit curajos.

Cetatea e vitează, nu dacă are oameni viteji, ci dacă are o clasă a auxiliarilor, educată să fie vitează. Comportamentul viteaz / laș al celorlalți cetățeni nu e relevant aici. Vitejia autentică e virtutea educată de cetate în conformitate cu regulile educației auxiliarilor. N. White susține că: „Vitejia cetății e legată de clasa auxiliarilor sau soldaților. Ea e abilitată de a păstra o opinie corectă cu privire la cele de care trebuie să-ți fie teamă, opinie la care ajungi prin educație și antrenament.”

Astfel, vitejia este capacitatea de evaluare corectă a primejdiei. Vitejia e aliata rațiunii.

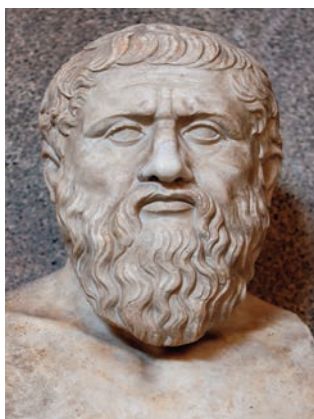
Cumpătarea, contrar celor două virtuți analizate precedent nu aparține în mod exclusiv unei singure clase sociale. Comună tuturor, ea stabilește între ele un acord perfect, bazat pe preponderența elementelor superioare și supunerea voluntară a elementelor interioare. O cetate este cumpătată atunci când între cele trei clase există o anumită „armonie”.

Cumpătarea e o virtute a cetății în întregul ei, căci se referă la o anumită relație între cele trei clase. Această relație e relația de supunere consimțită a auxiliarilor și producătorilor față de paznici. „Cumpătarea nu ține de o anume parte a cetății, ci de cetate ca întreg. Ea constă dintr-o armonie și dintr-un acord realizate în mod firesc, cu privire la cine trebuie să conducă, ea corespunzând noțiunii curente de stăpânire de sine (care înseamnă, de fapt, conducerea celui mai rău de către cel mai bun)” (N. White). Cumpătarea e o virtute structurală, care asigură exercitarea optimă a funcției de asigurare a stabilității politice a statului, funcție care revine tuturor claselor, excluzând astfel posibilitatea unei

revoluții politice.

Ne rămân să analizăm dreptatea ca cea din urmă virtute. Socrate și prietenii săi, ca veritabili căutători au analizat rând pe rând fiecare parte; astfel ea nu poate scăpa investigației lor. Dar este ea atât de dificil de descoperit? Încă de la început am descris-o fără a o numi, căci ea nu este altceva decât principiul diviziunii muncii și al specializării. Fiecare clasă socială să-și îndeplinească sarcina și fie ca aceste clase să se formeze în funcție de aptitudinile naturale ale fiecăruia și atunci cetatea va fi dreaptă. În definitiv, dreptatea este însăși condiția celorlalte virtuți. Generatoare de ordine și forță, ea este la originea oricărui progres moral.

O cetate este dreaptă într-un mod asemănător felului în care e cumpătată; Dreptatea nu e o virtute a unei clase, ci

e o virtute structurală. De fapt, dreptatea este aceeași cu principiul specializării deoarece, spune Platon, amestecul meseriilor nu vatamă prea mult cetatea, în schimb, amestecul claselor, preluarea altfel decât pe merit a funcțiilor unei clase de către o alta, este chiar „nedreptatea”. Aici se insinuează diferența dintre principiul economic și principiul politic al separării claselor. Prin urmare, dreptatea este echivalentă cu principiul separării claselor. N. White afirmă: „Dreptatea înseamnă a face ceea ce îți aparține, aceasta fiind valabil pentru fiecare din cele trei părți ale cetății...Nedreptatea e, în mod corespunzător, amestecul unor grupuri în treburile altora.” În măsura în care ea înseamnă ca toate părțile statului să-și exercite funcția proprie (funcția de conducere și de asigurare a stabilității politice, funcția de apărare și funcția de

subzistență), ea are un rol privilegiat în comparație cu celelalte virtuți, deoarece ea e condiția suficientă a existenței înțelepciunii, vitejei și cumpătății. Pe de altă parte, acestea trei sunt condiții necesare ale dreptății. Dreptatea reprezintă o armonie a tuturor funcțiilor exercitate simultan.

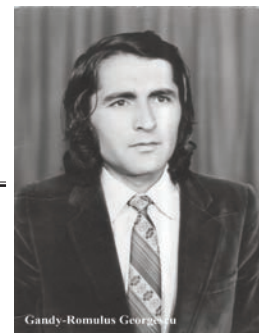
Ceea ce a fost citit cu caractere mari în cetate trebuie să se poată citi în caractere mărunte în sufletul omului. Are loc, astfel, o proiectare a macromodelului dreptății la nivelul minții umane. Dacă sufletul nostru este unul din acordul tuturor elementelor care-l compun, el este, am putea spune, destul de simplu. Doar împărțirea sa explică acest antagonism -fenomen curent în viața noastră psihologică - care împinge dorința în contra voinței adverse. N-am putea admite, fără a ne contrazice, că tot sufletul a vrut, pe de o parte, și nu a vrut pe de altă parte, și că a fost, în anumite circumstanțe propriul său inamic. La un examen mai atent distingem trei părți ale sufletului, fiecare corespunzând unei clase sociale ale cetății. Clasei conducătorilor îi aparține rațiunea, care deliberază și comandă înclinațiilor și dorințelor. Rațiunea urmărește descoperirea oricărui adevăr, teoretic sau practic. O altă funcție a rațiunii este aceea de a conduce întregul suflet, căci ea este singura parte care are grijă de interesele întregului suflet, celelalte părți vizând numai interesul propriu. Clasa auxiliarilor își are corespondentul în curaj, care, în mod normal, este auxiliar rațiunii, așa cum auxiliarii sunt apărătorii stăpânilor lor. Partea pasională sau capacitatea de a te mânia, de a voi cu pasiune e partea „care iubește onoarea și victoria”. În fine, clasa negustorilor, a producătorilor, este reprezentată în suflet de partea apetență, senzorială, dezirantă, irațională. Dorințele sunt multiple și haotice, deoarece ele se pot fixa pe orice obiect și nu au nevoie de alt fel de considerente; e „partea prin care omul iubește, flămânzește, e însetat și cunoaște și celelalte pofte.”

Sufletul omului fiind structurat în același mod ca și cetatea, trebuie acum să identificăm, în mod asemănător, aceleași patru virtuți. Prin urmare, dacă

→ Continuare în pag. 25

POEME

de Romulus Gandy Georgescu

Gandy-Romulus Georgescu

Din volumul în curs de apariție:
„Veacuri celeste, Ghersurile aceste”

De-aș fi trecut prin lume fără să te am...

Să treci prin lume fără să vrei
Cum ierni bătrâne peste tei,
Tentat mereu să-nchei, să prea rămâi
Ca însetat de-o lumină-n ziua cea dintâi!

Mă uit la tine și arzi încet precum o lumânare
În seara-n care nimeni nu te are când te are!
Ne mângâie din zbor o rece ghiară de erete
Nebun și-ast Dumnezeu de știe să mai ierte!

Când aripi fragede prind caii din povești
Pe-a vremii nesfârșită undă ești și nu mai ești...
La drum cu stăpânul pleacă dragostea de-acasă
Pe gura fântânii amurg de foc în urmă se lasă!

O, de-aș fi trecut, iubito, prin lume fără să te am
Aș fi simțit sălbatic însingurare-n marele
vacarm!...

Când uneori mă mint că ești prezentă

Când uneori mă mint că ești prezentă
pământ și ploi se prind în extaz
fântâna te privește din rece ochi atentă
și timp avid îmi stă la pândă treaz.

Sosești aici cu ochii tăi ca două pete de aur
și-ntinzi chiar îngereasca mână după-o carte
și clipea înclădată te-ncinge-n ireal contur
Iubito, lumina ta prin toate-mi pare că
răzbate!

Și dau să scriu și fruntea nu mă lasă
când zorile te sorb îmi cade plumb pe masă
și tot așa o trag de un amar de vremuri
Tu nimfa mea și-n sânge mă cutremuri!...

Când zorile te sorb plin tot de plumb mă lasă
Iubito, nimfa mea, frumoasa mea de vis,
frumoasă!...

Exodică

Aud cum trec secundele-n delir,
Trăiesc adâncul dorului zefir,
Aud cum urlă liniștea-n cavou,
Văd infinitul de forma unui ou...

Tresar hoinar l-amurguri singuratic,
Tot mai înalt m-afund în apele freatice,
Hrănesc stelele cu sufletul meu gol,
Cântăresc cu sânge orice replică din rol...

Rămân crispat la ploile din Univers,
Și când flămând sug lacrimi dintr-un vers
Străpung o clipă nemărginirea, șoptind ce-
ascunde zarea
Sfidez iubirea Ta cu moartea pe Neagră-i Calea:
Când singur și mult mai sigur privesc marea.

Reîntoarceri în noi...

Nu, să prindem amurgul încins de vise
nu trebuia să te-ntorci, Rătăcită!
Acolo, în tainice și nesfârșite abise
te mai zăream curgând fericită...

O, spre a smulge vieții din ultimul sens,
nu trebuia să te-ntorci, Rătăcită!
Acolo, în unghiul de suflet imens,
te mai aud plângând nemaiiubită...

o, să alini gândul pur trist pe umerii mei,
nici că trebuia să te-ntorci, Rătăcită!
Acolo-n ochi cu lumină de-azur de pe chei,
să fi rămas iubirea mea de timp împietrită...

pentru toate nu trebuia să te-ntorci, Rătăcită!
În ochii-mi, poate, te mai ascund
Iubirea mea de timp împietrită.

Rugă cu ochi la pândă pe zăpadă...

Te-arată, mă frânge cercul meu tot mai închis
Tremură și luna pe negrele-ei frânturi de vis
Și chiciura se-adună-n crengi cu unduiri deplumb
Acum iubito, acum mor cei ce în iubiri jurară
strâmb!

Deci trap spre mine dă ca vânt ieșit din minți
Povestea noastră mai curgă iar prin zăpadă
Iubito, iubirea nu-i o pată pe care s-o dezminți
La pândă ochiimei, țurțuri vii să ardă, ardă!

Și ningă otova așa și peste noi ca o osândă
De prindă chiar cricile prin cimitir să
râdă, râdă!
Ascunns-o, prin sânge amintiri de cald mai pot
să țină!
Tu vino dar, iubirea-i vieții cea mai dulce vină!...

Și iar ochii mei la pândă-ncap să vadă, vadă
Pe negrul vânt al vremii cum mușcă din
zăpadă!!!

... cu negre limpeziri prin pleoape

E prea devreme să-ntorci grămadă viața
cu frig măsoară încă ținta!... paiața
asta lin din ochi ne piere
de-ai alerga oricât după himere
la capăt de drum ne paște alba tăcere

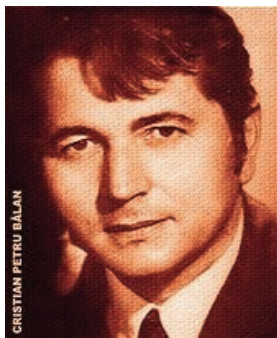
De zbor prea înalt intens cad păsări ucise
ca-ntr-un sărut de pământ sănt cuprinse
prin cale atât de lungă de-am fi un rest pe-
aproape
tu rabdă-n gene înfrigurat fier de dor
cât umbra noastră-n cerc tot mai încapă...

și-ntr-un târziu, desprinși din recea heră a clipeilor,
să răzi, iubito, răzi cu negre limpeziri prin
pleoape!...

STRĂLUCIRILE AURIFERE ALE UNUI REST DE ARGINȚI

Cristian Petru BĂLAN

Cronica literară a cărții de versuri „Restul la 30 de arginți” a poetului Gheorghe A Stroia:

În contextul literaturii universale cu tematică spirituală nu se poate spune că literatura română ar prevala cu o pondere numerică deosebită, dar constatăm că, în ultimii ani, s-au înmulțit îndeosebi numărul cărților de versuri creștine precum și al poezilor care abordează asemenea subiecte. Creatori talentați care înainte se lansaseră îndeosebi cu poezii patriotice, sociale sau erotice, descoperim că, mai recent, au început să abordeze tot mai des și cu destul succes poezii inspirate din Biblie, îndeosebi din Noul Testament.

Tânărul scriitor, poet, critic literar și editor Gheorghe A. Stroia, membru al Academiei Româno-Americane de Arte și Științe, este unul dintre ei, dovedindu-se pe cât de prolific, pe atât de apreciat. Ultimul său volum „Restul la 30 de arginți”, editat la editura Armonii culturale, se încadrează perfect acestei tematici nobile, fără a detalia diferitele subiecte biblice, cum ne-am fi așteptat, ci mai degrabă ne înfățișează efectul spiritual al evenimentelor și descrierilor noutestamentale, ecoul lor asupra

spiritului uman care, în contact cu ele, se înobilează și se umple de liniște și pace: E-atâta pace-n flori și în văzduh, Milenii de războaie au tot pierit, S-a dus cu ele-al lumii vechi tumult Și-mpărății preaveșnice-au murit. Rămas-a doar petala cea de floare, Pe care Domnul însuși a pus scut, Vor mai pieri în fum multe regate, Dar va rămâne mărturie crinul mut. Va rămânea prin secolii doar alea Pe care-Atoateșitorul a sădit, Din slava lui, sămânța minunată, Din care florile timide-au răsărit.

Autorul ne dă de înțeles că totdeauna contactul cu lumea spirituală este curativ și salvator. Citind cele 30 de poezii din acest volum, rămânem surprinși de materialul poetic bogat în simboluri catifelate și plăcute pentru euforia lor bine stilizată. Ne surprinde combinația de reverii libere și viziuni cu fericite scene folosite în amplificarea unui lirism extatic cu o cuceritoare notă aparent mistică: Stau singur în ploaie și strig, sunt singur, mi-e bine, mi-e frig? Din ceruri tot picură norii și plouă, mă simt încărcat de lumină, de rouă. Petalele-mi sunt încărcate de vise, sunt marea cea mare, eroul Ulise, sunt zbuciumul alb din inima mea, sunt gând pătimăș cununat cu o stea. Concentrările ideilor din text, multe având conotații familiale, sunt echilibrate, realiste și profunde, cu un anumit farmec exotic care câștigă în dramatism, subliniate metaforic încă din motoul aforistic al cărții, un aforism scris de autor: „Toamna iubirii, a vieții, a nostalgiei, a romanței, a visului - încapă într-o singură inimă cu chip de crizantemă”.

În această inimă încăpătoare vedem că mai încap, de asemenea, și iertarea, venită din sferele cerești ca un dar oferit totdeauna, cu condiția ca ea să fie acordată mai întâi eului propriu, pornind dinlăuntrul nostru înspre semenii de afară: „Ia-ți restul la 30 de arginți și du-te, fiule, iertarea ți-o dau în dar, Iartă-te și tu, fiule! Iartă-te!...” Aceste idei par o interesantă introducere în poezia de cunoaștere prin simboluri concentrate, bazate pe viziuni fulgurante, bazate pe rostiri sentențioase: „Cu degetele înmuiate în culorile zorilor, aștern peste câmpuri cântatul de trei ori al cocoșului; amare lacrimi varsă Soarele... ”-Trădare!” strigă vântul, alunecând peste prima piatră aruncată. În zare, sub copacul umbros, atârână în ștreang o păpușă de paie; nici umbrele nu se mai tem de ea, nici iarba nu mai tremură sub greutatea grăunțelor de rouă.” Lirismul este mai mult decât didactic, exprimat prin poezii cu aspect de parabolă și cu teme morale și sociale magistral evocate prin imagini culese parcă din peisajele picturale celebre: „E dimineață-aici, la margine de lume, cocoșul a strigat iar de trei ori, s-au destupat pe neștiute căile luminii, luna n-a mai plecat spre-nsângerații zori. Copacul trist stă într-o creangă ruptă, pus la pământ e chiar de propriu-i rod, s-a tot întins pe crucea pătimirii plângând cu sânge pe al Său norod. Dealul întreg suspină în tăcere, cetatea forfotește-a nerăbdare, e lună plină și soare la amiază, iar cerul mână velele pe mare. Stau piramidic în vis de verde viu ascult cum inima îi bate încă și

știu că-ncep încet să plâng, în sufletul amar îmi crește-o stâncă. Tu, Doamne, zori ai dimineții mele, și somnul lin al nopților sub geană, Tu ești copacul lângă care-adorm, Tu ești doar vindecarea meleii rană! Tu, Doamne, strop de liniște adâncă, Muzeul viu al simțămintelor ferice, Tu ești și mugurul, și floarea, rodul, Tu ești menit prin tine să ridice.” Capacitatea de a rămâne laconic în descrieri frumos ritmate creează lirismul predominant, nu atât în cuvinte directe, ci în subînțelesul lor plin de purități transparente în care durerea plină de noblețe este predominantă: „Mă dor rănilor L O R - resturi de piele albă, aromă de liliac, urme de scoici, așchii de lemn captive în urne de lut - ce mă chinuie încă. Mă dor rănilor brazilor retezați, încă de prunci, ca să primească Steaua, să adune sub ramuri cadouri pregătite în pripă, ca să smulgă perfid zâmbete nevinovate mimând fericirea. Mă dor rănilor munților desfrunziți, ce-și plâng cu lacrimi verzi ecurile uitatelor cetini. Mă dor rănilor cioplite de indiferență în uitarea nemiloasă, de lipsa glasurilor din satele părăsite, în care părinții nimănui au murit cu dorul sub geană. Mă dor rănilor veacului acesta în care eu, tu, el, ea, noi, voi, ei, ele, ne vom alătura țărânelor din care ne-am născut, pentru ca pasul trecătorului să ne adâncească apăsarea. Mă dor rănilor copilăriei, deschise în clipele de incertitudine petrecute cu spaimă în fața ferestrelor, ce se doreau deschise. Mă dor rănilor, toate mă dor, nu mă plâng, nu mă valet, nu urlu la lună, nu murdăresc nisipul cu lacrimi, aștept, doar aștept. - Pe Tine te aștept, Doamne, în încremenirea Timpului, ca rănilor să mi le faci... DE PIATRĂ!” Ideile frumoase parcă vin spontan, nechemate, sărind ca niște scânteii policrome de pe axul inimii, ceea ce obligă spiritualismul să creeze stereotipii luminoase în mijlocul cărora Poetul cu multiple fețe demiurgice apare ca un far viu și predominant, stăpân peste timpuri:

„Poetul-Stăpân se-ntâlnește cu Harul, La margini de lume, în pustie, în deșert, În ’nalte păduri, în mare, în ceruri, În adânci adevăruri, în hăul incert, Se-mbracă-n mătăsurile de sunete, vorbe, Cuvintele toate-l înfașă-n argint, Tăcutele-i glasuri îmbie la slavă: - Tu, Faur al slovelor de hiacint! Poetul-Vis vrea alint și culoare, S-arate că-n trupul său firav, de vânt, Zac nebănuite comori fără de preț, Mai tari ca lutul desprins din cuvânt, Versul său lin îl îmbracă în verde, Peste doruri și vise îl face-mpărat, Tăcutele-i clipe îmbie la slavă: - Tu, Ploaie de aur ce Timpul n-o pierde!” Sfințenia, viața, lumina, în unele versuri, par scrise cu o muzicalitate liturgică, fiind parcă un

fragment dintr-o odă panteistă, cu imagini serafice unde umbra luminoasă a Mântuitorului este evocată dominând blând pretutindeni, o umbră caldă și plină de sublim, cu străluciri auguste: „Tu, Doamne, zori ai dimineții mele, și somnul lin al nopților sub geană, Tu ești copacul lângă care-adorm, Tu ești doar vindecarea meleii rană! Tu, Doamne, strop de liniște adâncă, Muzeul viu al simțămintelor ferice, Tu ești și mugurul, și floarea, rodul, Tu ești menit prin tine să ridice. Tu, Doamne, gând al candeliei curat, precum tot untdelemnul de fecioare, Tu ești Lumina, Calea, Viața, Tu ești Puterea ce în veci nu moare. Tu, Doamne, Făcătorule a Toate, plin de

Luceferi și de stelele cumiți, Tu dăruiește-mi dalba mea fărămă, din raiul Tău cu heruvimi și sfinți!”

După ce face mai multe incursiuni în regatul amintirilor din copilărie, prin pădurile de ieri, ce amintesc de evocările lui Eminescu prin luncile Ipoteștiului, unde, ca și acolo, „Dealul întreg suspină în tăcere, cetatea forfotește-a nerăbdare, e lună plină și soare la amiază, iar cerul mână velele pe mare”, după aceste broderii versificate, poetul coboară nostalgic în mediul ambiant familial unde cei mai binecuvântați de Creator trebuie să fie în primul rând cei din preajma lui, ființe minunate care sunt acum sau ființele foarte dragi care au plecat la Domnul „să-și caute Nemurirea”, fiind plânși până și de pietre - și de aici avem surpriza să descoperim cât de frumos pot fi prezentate asemenea simțăminte filiale, punând accentul pe amintirile trecutului, apoi pe realitățile prezente, iar, în final, pe speranțele optimiste de mâine...

Nu întâmplător am amintit de Eminescu, deoarece, cunoscându-i cât de cât, mai îndeaproape, viața poetului Gheorghe A. Stroia, fără să vreau, am descoperit că George, cum îi spun prietenii, este cel de al șaptelea copil al unei frumoase familii de moldoveni unde există zece copii (singurul poet din întregul sir de frați și surori), adică întâlnim aceeași coincidență, deoarece și Luceafărul nostru era tot cel de al șaptelea copil dintr-o familie unde erau tot zece copii. Ca și Mihăiță, care avea cele mai frumoase cuvinte despre părinții, frații, surorile și iubita lui, poetul George Stroia, caută - și găsește - cele mai nobile imagi pentru a-și descrie părinții, familia și iubita lui soție. Dar, mai înainte de a-și evoca păriții, autorul găsește de cuviință să-l proslăvească pe Dumnezeu: „Tu, Doamne, zori ai dimineții mele, și somnul lin al nopților sub geană, Tu ești copacul lângă care-adorm, Tu ești doar

→ Continuare în pag. 22

COLAJ LIRIC

Poezia Săptămânii ITHACA

Lămuriri despre poezie

*Uneori poezia este
o mână ezitantă,
în întuneric întinsă
aproapelui.*

*Hei, tu, sunt aici.
Mă bucur, sufăr;
cad pe gânduri, ca tine.*

*Sunt obosit
și nici eu nu pot dormi.*

Christine Busta, Austria, 1915-1987
Traducere: Germain Droogenbroodt și
Gabriela Căluțiu-Sonnenberg

Marile minciuni

*Marile minciuni
nu au de fapt
picioare prea scurte.*

*Picioarele lor
par scurte
pentru că brațele
sunt prea lungi.*

*Brațele
marilor minciuni
ajung atât de departe
încât pun adevărul pe fugă,
înzestrându-l astfel
cu picioare, schelete.*

Erich Fried, Austria, 1921–1988
Traducere: Germain Droogenbroodt și
Gabriela Căluțiu-Sonnenberg

Crăciun

*Când cerul se golește dintr-o dată
și tot pământul parcă se încarcă
De stele false, la curent electric,
Cu ieftin dar te-mbie precupeții...*

*Păstorii țin prelegeri nesfârșite
Și-n loc de îngeri cântă un CD
Se-mpart cadouri nemaipomenite
Deși lipsesc trei Crai din Răsărit.*

*Se naște pruncul, în pofida lipsei
Duhului Sfânt la căpătâiul său.
E totuși om și el și nu-și dorește
Decât să nu mai fie cerul gol.*

Georg Schwikart, Germania, 1964
Traducere: Germain Droogenbroodt și
Gabriela Căluțiu-Sonnenberg

Cuvinte

*Oricât ar fi
de false sau tocite
unele dintre cuvinte,
urmele lor nevăzute*

*rămân gravate-n suflet
și nu le poate șterge
nici nemilosul timp.*

Germain Droogenbroodt
Traducere: Gabriela Căluțiu-Sonnenberg

Revărsatul zorilor

*Peisaj marin
tablou pictat în note ce apasă.
Dorm toate. Se desprinde aurora
în chip de glob pe ape suspendat.
Și viața anevoie prinde-a fi
miracolul de luntrii trecătoare
peste tăcerea albă din nisipuri.*

José Gorostiza, Mexic (1901 – 1973)
Traducere: Germain Droogenbroodt și
Gabriela Căluțiu-Sonnenberg

→ Continuare în pag. 21

Pădurea din vis

Ion Teodor Palade

A fost, aici, la poalele muntelui, o pădure de mesteceni. Noi, toți copiii, îi spuneam „pădurea de argint”, pentru că, în zilele foarte senine, privită de departe, pădurea noastră se vedea ca o imensă pată argintie.

Părinții, și chiar bunicii noștri, atunci când ei erau copii, ca și noi, îi spuneau tot așa, adică, „pădurea de argint”.

Acum, pădurea nu mai este, pentru că, timp de trei săptămâni, niște oameni îmbrăcați în galben, cu căști maronii pe cap, au tot lucrat cu niște mașini mari... și au tăiat pădurea.

Noi, toți copiii, speram că vor mai rămâne...măcar 10-20 de mesteceni, dar n-a fost așa.

După ce au plecat acei oameni, locul a rămas gol. Nu știe nimeni de ce a fost tăiată pădurea noastră,

pentru că nu aveam voie să ne apropiem de mașinile și de oamenii care au lucrat acolo.

Știam doar că aduseseră și niște câini mari, pe care i-am tot auzit lătrând, sfâșietor, dimineață de dimineață, timp de trei săptămâni.

Ceva trist cobora uneori din privirile noastre, ale tuturor copiilor...

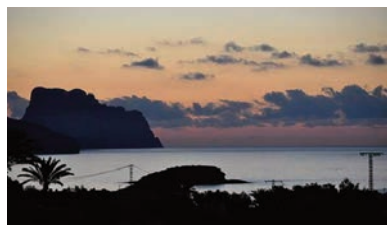
Într-o zi, domnul profesor de desen ne-a dus, pe toți, în locul acela, unde era cândva pădurea.

În timp ce dânsul se plimba tăcut, printre ridicăturile de pământ, ce mai aminteam, ca niște lacrimi, foșnetul fiecărui mestecăn, noi, toți copiii, am început să desenăm pădurea, „pădurea de argint”, din amintirile noastre.

La un sfârșit, domnul profesor a privit spre fiecare desen, iar fiecare desen avea doar umbre, umbre gri, nemăsurate, alunecând spre un alburii palid, ce trimitea, arar, către norii răzeși.

Erau umbrele mestecenilor, umbre care mai stăruiau în mintea fiecăruia dintre noi, ducându-ne cu gândul undeva, nu foarte departe,... spre ireala noastră pădure, „pădurea de argint”.

→ Continuare din pag. 20

Ziua poeziei

Atât de gri
dimineața aceasta cu frig hibernal
atinsă de monotonia mașinilor
succedându-se

în fundal.
Văduvită de soare e marea
dezolant mohorâtă.
Dimineată fără de har

de Ziua Poeziei.

Germain Droogenbroodt, Ithaca,
26.2017

Traducere: Germain Droogenbroodt și
Gabriela Căluțiu-Sonnenberg

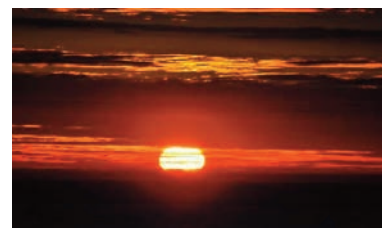

Taine

Nu-ți pot dezvălui tainele mele/
În mine ele sunt încă în pârg
(Mei Er, poetă contemporană din China)

Nu-ți pot destăinui tainele mele
Semințe de chimion în germinare
În temniță de humus zăvorâte
Visează la-ncolțirea viitoare.
Tainele mele sunt omizi gingașe
Visând în crisalidă, moleșite,
Cum se vor transforma în fluturi.
Tulburător, misterul, pe care ți-l ascund
Fiori ți-ar da, te-ar face să roșești,
ca o elevă,
Ca salcia ce freamătă în vânt.
Îngăduie tainelor mele să se coacă
Plesnind apoi rotunde, rumenite,
Trezindu-se la viață, iar de-o să
ai răbdare,
În ziua cuvenită, ți le voi divulga.

Georges Friedenkraft, Franța
Traducere: Germain Droogenbroodt și
Gabriela Căluțiu-Sonnenberg

Dincolo de lume

Poetul n-o să uite niciodată
Rădăcinile focului
Și ale luminii cuvântului.

Ochii lui dilatați de uimire
Văd dincolo de lume
Și de neliniștea zorilor.

Pe țărmul inimii sale
Nafragiază eternitatea.

Ion Deaconescu, Romania (1947)

Din ciclul „Grădina din pustiu” (1997),
volumul „Ferestre Zidite”, 2015, Ed. Grinta,
Cluj Napoca

→ Continuare din pag. 19

vindecarea mele rănă! Tu, Doamne, strop de liniște adâncă, Muzeul viu al simțămintelor ferice, Tu ești și mugurul, și floarea, rodul, Tu ești menit prin tine să ridice. Tu, Doamne, gând al candeliei curat, precum tot untdelemnul de fecioare, Tu ești Lumina, Calea, Viața, Tu ești Puterea ce în veci nu moare. Tu, Doamne, Făcătorule a Toate, plin de Luceferi și de stelele cuminți, Tu dăruiește-mi dalba mea fărâmă, din raiul Tău cu heruvimi și sfinți!" Despre dulcea lui mamă, Gheorghe A. Stroia topește în lacrimi cuvinte de dor înduioșătoare care trebuie să rămână și ele nepieritoare în negura de vremi: „Mi-e dor de tine, Mama mea blajină, cu lacrimi dulci la chipul tău mă-nchin, mi-e viața bucurie, mi-e deplină, dar îngeri de departe nu mai vin. Mi-e dor de tine, Mama mea frumoasă, cu bucurie-n glas te strig, te chem, mi-e viața-ntreagă motiv de fericire, de nevenirea ta eu tot mă tem.” (MI-E VIAȚA - Mamei mele Aurica, la 14 ani de la nașterea sa întru Veșnicie).

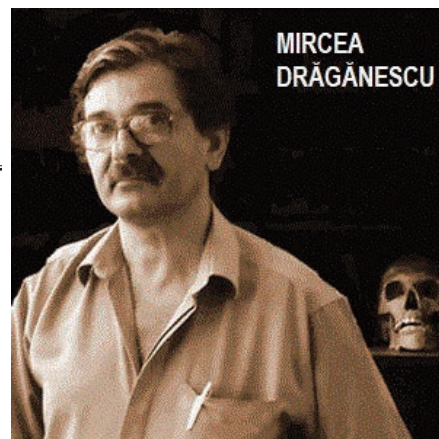
Dacă puțini poeți au închinat versuri tatălui lor, autorul acestei cărți se simte la fel de dator să-i dedice părintelui său minunate cuvinte de dor și recunoștință: „Au trecut clipele, smulse din a veșniciei clepsidră, clipe de dor, de strigare. Ceva de dincolo de stele îmbracă dorurile în dureri, ce se aprind tot mai intens în fiecare noapte. Mi-e dor de tine, Mi-e dor de tine, Mi-e dor de tine, cu fiecare vis, cu fiecare respirație, din zori și până-n seară. Au trecut anii în vârtej, clipele s-au rostogolit cu furie, mărind distanța dintre inimi, rupând amintirile, transformându-le în cețuri albe. Te iubesc mai mult decât am știut vreodată, Eroul copilăriei mele, Ecoul inimii mele, Bucuria zilelor liniștite, Sclipirea venită din trecut. Sunt douăzeci și doi de ani, de când ai plecat, în liniște, așa cum ai trăit, fără să ceri nimic, fără să implori pe nimeni, ai plecat, pur și simplu. Te

iubesc mai mult cu fiecare veșnicie care ne desparte, cu fiecare speranță care ne apropie” (MI-E DOR - Tatălui meu, Andrei, la 22 ani de la plecarea în veșnicie) Același ton elegiac îl găsim și în versurile în care evocă cu drag și respect pe Mama soacră, Mariana „grăbită să se transforme-n constelație” sau... „beneficiarelor Centrului Comunitar pentru Persoane de Vârsta a 3-a” - dar, fără îndoială, cele mai frumoase din toate rămân versurile închinat soției sale Maricica, despre care spune cu multă delicatețe: „Curg anii, fără milă, cum Perseidele în spectacolul nopții. Fiecare secundă apasă tot mai greu peste vertebrele răsăritului, peste primăverile ori verile sângerând a viață. Prin păr, furnicile clipelor zidesc mușunoaie la rădăcinile albelor fire. Brațele strigă apusul pe nume, pe sub cornul lunii zboară fantomele gândurilor, preschimbate în aripi. Liliacul de lângă fereastră miroase mai crud ca niciodată, parfumul său violaceu se scurge în capilarele orizontului, amestecând esențele. Doar tu, iubita mea, iubită, ești neschimbată!... Peste tine anii n-au trecut deloc, cristalinul meu păstrează pe diapozitiv imaginea ta - Afrodita, ieșind din mare. Soarele îți sărută părul negru, peste care, cu mâini nevăzute, așterne flori în nuanțele văzduhului. Doar tu, iubita mea, iubită, ești neschimbată!... Prin tine, curge sângele meu, bătaile inimii tale sunt tot mai tinere, sufletul tău mai luminos, gândul tău mai curat. Doar tu, iubita mea, ești spectacolul nopții jucat de Perseidele anilor, ce cad... fără milă!” (SPECTACOLUL NOPTII - iubitei mele soții) Sau: „De nu te-ai fi născut, te-aș fi zămislit lacrimă în colț de geană, te-aș fi șlefuit din pietrele de râu, zâmbinde spre soare. Te-aș fi căutat printre firele de nisip, ce poartă în ele veacurile măcinate de istorie. Te-aș fi găsit în coloanele baldachinului lui Nefertiti, ori în florile grădinilor suspendate ale Semiramidei. Te-aș fi căutat între

Scylla și Caribda, în focurile miticei lupte, pe firul Ariadnei, pe firul Penelopei, întru dragoste și adevăr. Te-aș fi sculptat în coloanele Parthenonului sau Erehteionului, aproape de statuia Atenei, lângă frumusețea Afroditei, în templul erosului, Din fina spumă de mare. Dar ai venit din zările albastre, de dincolo de stele, pe undele originarului Big-bang, purtând pe creștet cunună din florile de măr ale Raiului, Ispită și răzvrătire, Leagăn și liman blând, Cădere și ridicare, Tu, ispită cu ochi de diamant!” (DE NU TE-AI FI NĂSCUT)

Nu aș putea încheia această prezentare succintă fără a aminti cititorilor că niciodată până acum, nu am întâlnit vreun caz în care întreaga familie - soțul, soția și copiii - să fie cu toții scriitori, cum se întâmplă în cazul familiei Stroia, unde atât tatăl, cât și soția, împreună cu cei doi băieți ai lor, sunt cu toții poeți și harnici autori de frumoase și valoroase cărți tipărite. Dacă i-ați vizita în frumoasa lor casă de la marginile Adjudului, nu o dată ați descoperi că în jurul unei mese largi cu o glastră de flori la mijloc stau aplecate patru ființe omenești cu fețe frumoase și strălucitoare, fiecare așternând în liniște gânduri luminoase din bogăția sufletelor lor debordând de talent... Este o scenă de neuitat, aproape unică, pe care nu o veți mai putea vedea în altă parte, ceea ce înseamnă că fiecare membru al acestei binecuvântate familii se întrece parcă unul pe celălalt, ca în fiecare an să vină în fața noastră, a cititorilor, cu pagini totdeauna interesate și totdeauna pline de purități spirituale. De aceea, vom avea șanse ca, de-a lungul multor ani de acum încolo, numele familiei Stroia să fie mereu perpetuat și prezent în vitrinele librăriilor românești, ceea ce face mare cinste culturii noastre naționale.

POEME de Mircea Drăgănescu

Scriu!

Chiar și atunci când nu scriu
Pe stradă scriu cu pașii-mi dezordonati
Către casa părinților; către piață,
cimitir sau către școală..
Dacă ar exista un aparat care să
înregistreze
Traectoriile pașilor mei ar apărea un
poem
Un poem care sunt eu, inefabil,
imaterial
Un poem care mâine nu va mai fi
Fizic ci doar scrijelit pe o pânză a
timpului
Scriu, scriu așa cum respir
Așa cum Nichita scria dictând Dorei
Dorurile durerilor lui..... respirările lui..
Scrisul meu nu este decât o boare a
inexistenței
Ce dorește să zboare....!!!!

Atâta toamnă...

Atâta toamnă este-n jur
și-atâta nostalgie, amintire
că nu știu ce și cum s-alet
din coșu-acesta de simțire....

Eu am trăit, acum, se pare
și totul se petrece lent
între o mare-nsingurare
și-un zeu ce
râde-ncet
absent.... !!!!!

O poezie de dragoste

Să te călătoresc, călătoresc
fără nici o opreliște de la est
sau spre occident
iar tu să nu-mi spui să mă opresc
de-o virgulă ori de un accent...

să te călătoresc draga mea
din eurasia până în
de nord america....
sau africa....
Frica..... !!!

totul este în ceață

Totul este în ceață
o mare confuzie ne guvernează
valorile morale nu există
încrederea este la pământ
nimic nu mai este sfânt
bănuiala este generală
deși încerci să nu greșești
să te înscrii în legile-omenești....
de ce nu chiar în cele dumnezeiești
dar ești totuși inculpat

cu deget mincinos arătat
nu știi ce să mai faci
să scapi de nebunie și draci..
dragilor fiți cuminiți
rândurile astea sunt doar
o ieșire din minți.... !!!

Proiectivitate

Câteodată mă aflu în fața
unui obiect pe care îl caut....
știu că se găsește acolo...
tubul de fixodent de pildă
pe policioara din fața oglinzii,
știu că se găsește acolo pentru că
imaginea lui îmi stăruie-n minte...
abia după un efort de voință
pe policioara albă din baie
apar treptat contururile
obiectului căutat proiectate de
mintea mea obsedată de tine....
așa și cu ființa ta câteodată...
știu că ești aici în camera asta
dar nu te găsesc decât pe ecranul
minții mele obsedate de tine,
obosite de tine, care nu te mai poate
proiecta pe cearșaful alb din camera
albă
ca un salon de spital...

stăm față în față...
tu în mintea mea,

eu în mintea ta...
și nu ne mai putem proiecta
ca în trecut, unul în brațele altuia

Mâzgă

Peste oraș, peste lucruri, peste oameni
se așterne o peliculă murdară
umedă și plină de praf lipicios
o mâzgă ce urăște orașul acesta,
oamenii lui, cu o suspiciune,
cu o invidie nejustificate.... ,
când viața este atâta de scurtă
iar moartea pânzește
la orice cotitură de blocuri,
pe peron sau pe trotuar...și
în piața tranzacționării destinelor
noastre...

Hai să încercăm oameni buni
să scăpăm de mazăga aceasta....!!!!

Insomnie

Totul este alb întrerupt de poeme
pete de sânge în care cu ac de lemn
scormonesc în căutarea treceri line
a poeziei desigur...
în scormonirea aceasta se naște o
pasăre
pasărea spin îi spun
ce pulsează din ce în ce mai acut
născând poemul acesta

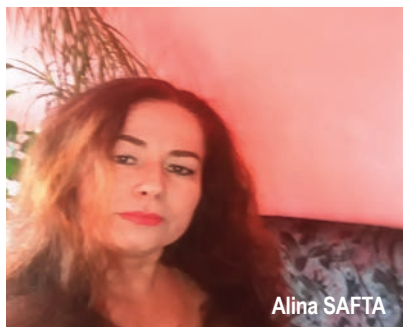
respiră pasărea spin în inima mea
mă înalță până la in
conștiență până la trecerea dincolo.....

simt zbaterea aripilor întretăiate
respirația mea
la limita înăbușirii
și nu mai are reazăm aripa
pasărea spin nu mai poate să zboare.....

se naște poemul din moartea aceasta
din moartea aceasta.....!

Iubirea, calea spre desăvârșire

Alina SAFTA

Alina SAFTA

Volumul „Stihuri pentru suflet”, de Pr. Emil Nedelea Cărmizaru reușește să scoată la iveală frumusețea și armonia versului care are ca sursă izvorul neprețuit- învățăturile religioase.

Creația are ca temă principală iubirea care ia forma iubirii divine, iubirea supremă, incomensurabilă. Este tulburătoare mărturisirea lirică incontestabilă, izvorâtă din credință: „m-am îndrăgostit de Dumnezeu...”, în care se concentrează esența trăirii și creației. Poezia „Îndrăgostit de Dumnezeu” este o artă poetică ce definește menirea omului ales care trăiește în credință. Iubirea supremă este descrisă prin senzații omenești ce amintește de faptul că Iisus s-a făcut om din iubirea Domnului pentru noi. Această trăire este descrisă firesc, omenesc, ilustrând încă o dată existența: „Eu m-am îndrăgostit de Dumnezeu/ Și fluturi zboară prin sufletul meu/ Am inima un rug aprins în Cer...”, în versuri ce emoționează profund, căci fluturii în mod simbolic sugerează înălțimea, zborul, iar „rug aprins”, credința vie, puternică.

Adresarea directă accentuează dăruirea și înțelegerea menirii omului pe pământ: „O, Doamne Te iubesc atât de mult,/ Căci viața nu mai este acum tumult...” aceasta fiind starea la care trebuie să aspire creștinul.

Urcând pe scara credinței, mărturisirea „sufletul îmi este rai”, intensifică acea stare a omului luminat care se hrănește cu și din iubire. Versurile devin îndemnuri de viață

desăvârșită creștină și reușesc într-un mod inedit să fie un imbold pentru cititor de a urma calea credinței, cu încrederea în iubirea veșnică a lui Dumnezeu. Sunt edificatoare în acest sens versurile:

BINECUVÂNTARE DE SĂRBĂTORI...

*„Vă binecuvântează în/ dragostea lui Dumnezeu,/ Ca zilele să nu vi/ se-
nopteze vreodată,/ Amurgul să rămână
răsărit în apogeu,/ Credința să vă fie
îmbelșugată !”*

Fiecare cuvânt pare o treaptă spre armonia și dragostea divină, immortalizat în versuri destinate mângâierii sufletului.

Iubirea omenească se transpune în măreția iubirii creștine, prin ilustrarea momentelor care cuprind gradat sufletul creștinului cuprins de lumina creștină.

Versurile emană iubirea față de Dumnezeu, Sfânta Treime, dar și bucuria care duce spre fericire, condiția trăirii depline în concordanță cu preceptele morale.

Citind versurile te simți captivat de trăirea, simțirea, de ipostazele prin care trece orice creștin care duce o viață bineplăcută lui Dumnezeu și de o trăire care dă speranță oricărui cititor.

Tema iubirii ia mai multe aspecte, iar versurile cuprind mai multe ipostaze, care îl fac pe cititor să fie mai aproape de o trăire într-o credință și să îl determine să spere în găsirea fericirii. Iubirea credință și iubirea speranță în sufletul celor mici este evidentă în versurile:

SFÂNTUL NICOLAE

*Nicolae Sfânt iubit/ De Dumnezeu
rânduit,.../ Te iubim Moșule Sfinte,
Blând păstor și bun Părinte, / Copiii ți-
aduc aminte:/ Daruri prin
încălțăminte.../ Te iubim Moșule Sfinte!”*

Eul poetic pare să fi găsit fericirea care are izvor în credința adevărată, care te face să treci peste orice greutate. Harul lui Dumnezeu a coborât asupra

pr. Emil Nedelea Cărmizaru

preotului, poetului creștin, care împărtășește celor deschiși la inimă și gând din minunatele învățături constituindu-se pilde de viață desăvârșită în versuri care tămăduiesc suflete iubitoare de frumos în cuget și simțire.

Sufletul cititorului găsește sprijin în cuvintele care iau armonia și muzicalitatea versurilor, care îl apropie incontestabil mai mult de Domnul, învățând să se bucure de natură, de ceea ce primește de la Dumnezeu și să înțeleagă menirea lui pe pământ. Versurile, stihurile pentru suflet sunt menite să aline suferințele celor care au nevoie de mângâiere, și să le mărească credința. Iubirea este corolarul tuturor lucrurilor, este calea spre desăvârșire și mântuire. Poezia se naște din iubire, sentiment suprem care aduce desăvârșire ființei umane.

Iubire supremă este cea a lui Dumnezeu, așa cum mărturisea și poetul creștin, iar omul crește prin iubire și din iubire. Lumina se completează cu iubirea, în desăvârșirea Sfintei Treimi. Poezia „Sfânta Treime” sintetizează această existență- dogmă- prin sintagma „imnul dragostei”.

Pentru o mai detaliată evidențiere a rolului iubirii în viața creștinului, în poezia „Dumnezeu este iubire...”, se definește existența noastră care se poate împlini doar încununat de acest sentiment divin, noblețe sufletească.

„Dumnezeu este iubire”, este titlul

sugestiv, simbolic care se repetă la începutul fiecărei strofe, urcându-se pe scara divină morală prin: „credință, nădejde, „calea în neprihănire”, „slava întru mântuire”, „Cuvânt în Buna Vestire”, Lumină, zidire, „Învierea-n fericire...”

Din iubire Dumnezeu L-a dat oamenilor pe Iisus spre pătimire, iar poezia „Înălțarea Sfintei Cruci”, în versuri tulburătoare, aduce în față cititorului suprema jertfă din iubire incommensurabilă.

ÎNĂLȚAREA SFINTEI CRUCI...

Minune mare acum s-a făcut/ Și Crucea Domnului au cunoscut, Poporul strigă slavă din rărunchi,/ Iar preoții se-așează în genunchi... / Macarie, ierarhul locului,/ Smerit, înalță Crucea Domnului,/ Lumina-i pururi în Ierusalim,/ Iar noi sub Semnul Sfintei Cruci trăim-/ Și tot prin el în veci ne mântuim!"

În creația poetului, iubirea ia forma pură, a copilului care se bucură de lucruri mărunte, a credincioșilor care găsesc alinare, iertare din Dragostea lui

Hristos, dar și iubirea supremă a lui Hristos care se jertfește pentru noi. Sentimente de gingășie și puritate izvorăsc din versurile în care copilăria este immortalizată în momentele de fericire, în care valorile creștine sunt prezente în toată binecuvântarea lor. Semnificativă în acest sens este poezia „Imnul copilăriei”, care sintetizează rolul familiei creștine în fundamentarea unei credințe care să dăinuie și să înflorească. Fericirea copilului este în fluturi, iarbă, văi, flori, mama, tata... adică în tot ce Dumnezeu a creat în toată splendoarea existenței. Așa cum este tradiția creștină, familia este izvorul credinței, ea stă la baza formării individului, precum mărturisește și poetul.

IMNUL COPILĂRIEI

Mă văd din când în când copil,/ Când alergam cu fluturii în zori / Și mii de stele se-ascundeau tiptil,/ Prin iarba udă plină de culori.../ Sărut și clipa când mama mă-nvăța/ Cum să-L iubesc pe Dumnezeu prin rugă,/ Cu „Tatăl nostru” ochii-mi înălța/ Spre cerul sfânt credința să nu-mi fugă...// A avea îl aud și acum pe tata,/ Când mă îndemna să

fiu și drept și bun,/ Să prețuiesc tot ce-mi oferă viața- / Și-n suflet doar lumină să adun...// Copilărie sfântă te caut pe un nou drum..."

Poezia de inspirație religioasă își are loc aparte în panteonul literaturii române, croind un drum strălucit spre inima cititorului, iar poetul reușește să facă sufletul să vibreze la fiecare vers.

Născută din iubire, poezia emană iubire, armonie atotputernică revărsându-se în plan individual, familial, social, universal.

Poezia sa este o binecuvântare a sufletului într-un mod original, plin de muzicalitate menit să facă omul, sufletul să vibreze de fericire în trăire creștină.

Volumul „Stihuri pentru suflet” este binecuvântarea unui om ales, preot, care se înalță într-o muzicalitate, armonie, către cer cu smerenie și se înfiripă prin dăruire în sufletul cititorului.

Pr. Emil Nedelea Cărmăzaru, „Stihuri pentru suflet”, poezii, Editura Basilica, București, 2017

Facebook Biserica Sfântul Gheorghe Nou

→ Continuare din pag. 16

dreptatea constă în stat în îndeplinirea fiecărei clase a ceea ce îi este în natură, ea va consta și în individ în respectarea de către fiecare componentă a sufletului a rolului ce i se cuvine.

Omul înțelept e omul în care conduce partea rațională, partea ce ia decizii în folosul sufletului ca întreg.

Omul viteaz e acela în care conduce partea pasională, educată în așa fel încât să poată judeca în mod corect ceea ce este primejdios sau nu, dincolo de impulsurile venite din partea plăcerilor și durerilor.

Omul cumpătat e omul în care partea pasională și cea apetență sunt supuse părții raționale.

Omul drept e omul în care fiecare parte a sufletului își îndeplinește funcția proprie, astfel rezultând armonia sufletească. Platon o compară cu starea de sănătate, armonia corporală. Dreptatea este sănătatea sufletului.

Definiția finală a dreptății se află la 443 d-e:

„Cât despre dreptatea însăși, autentică... ea nu se referă la fapta îndreptată în afară, ci la cea îndreptată înlăuntru, privind, cu adevărat, sinele și ceea ce are de-a face cu acesta. Anume ca fiecare om să aibă grijă ca părțile sufletului său să nu facă ce nu le revine, nici ca aceste părți să aibă mai multe ocupații luate una de la alta. Ci stabilindu-și bine omul treaba sa proprie, stăpân pe sine, bine orânduit și prieten sieși, să-și potrivească cele trei părți ale sufletului între ele, precum ar fi cele trei canoane ale acordajului unei lire... legându-le astfel pe toate laolaltă și, în general, devenind unul din mai mulți, cumpătat și pus în armonie, tot așa el să și acționeze.”

„Ideea sa centrală, anume aceea de a gândi cel mai bun mod posibil de viață ca pe unul în care individul este «sănătos», «funcționează adecvat» și e «integrat»... e un ideal care nu numai că e acceptabil pentru noi, ci e chiar parte a modului nostru familiar de a gândi”. „El ne îndeamnă să acționăm într-un mod coordonat de-a lungul

întregii vieți, fără a ne uita la toate atracțiile trecătoare. Rațiunea e cea care organizează și armonizează celelalte motivații și face posibil să ne atingem scopurile, toate, sau în cea mai mare parte, fără conflict”. (J. Annas)

În concluzie, Platon și-a construit întreaga demonstrație a virtuților pe principiul analogiei. Pentru el, domenii diferite corespund și sunt constituite după un plan comun. Cetatea și sufletul, fiecare cu părțile respective și cu virtuțile asociate, sunt domenii corespondente. Ce este soarele în domeniul vizibil este Binele în domeniul inteligibil. Istoria personală și istoria colectivă au același plan.

„Republica” propune un model rațional al Omului, dar și unul al Statului, al Educației, al Științei, ca și o viziune asupra vieții de după moarte cuplată cu o teodicee. Influența acestei opere asupra tuturor reformatoarelor sociale și politici, asupra educatorilor, psihologilor și sociologilor a fost imensă de-a lungul timpului, în concordanță cu bogăția ei uluitoare.

ANTI-POEM

să facem un U
să facem UNU
să ne amestecăm până când
nimeni, niciodată,
să nu știe cine ești tu, cine-s eu
un amalgam de trupuri
într-unul singur
și-un singur suflet mare
cu ieșire la mare
ca un continent înconjurat de ape
trupul tău peste și-n trupul meu
pus amanet planetei
și jug
la oiștea carului mare
adânc, așa cum
marea răsuflă prin valuri
așa cum aerul respiră prin nori
așa cum tu îndemine măsori
gândul meu, al tău uneori
uneori
uneori, până și valsul ne-ncurcă pașii
ne cântă și-ncântă -n fior
hai, nu te mai smulge din mine
ai trupul ciuntit
ți-a rămas doar o gambă
peste coasta a șaptea
acolo, unde eu
mai ades
te respir;
precum noaptea
acolo, unde eu, cu un vers
te inspir
peste șoapta ce trece-n eres
acum nu mai ai drum pe afară
ești în mine și, de mi-ai fi o povară
aș duce-o râzând
la nunta licorii din vene, acolo unde
doar mă-nfior te-nfioară nebună-o vioară
acolo, unde licuricii
șes umbre peste pielea arzândă
acolo unde, o, Doamne, mă-ntre-pătrundă
clipirea ta, tremurândă
!să nu fugi, andaluză pereche!
mă dor de dor
și aripile-n spete
mă zbori, zăludă, numai tu

POEME

Sebastian DRĂGAN

și parcă
parcă-s apucat de streche
acolo
unde mi-ești, de ieri,
pereche nepereche
când îți amușin
în ureche :
să facem un U
să facem UNU

de-a fi meree
de-aș putea să te strâng
din risipirile tale,
așa cum numai mie
știi să mi te arăți
împlinind
blestemul si
neîncepând
pe el,
același,
fariseul

HYMN FOR A PRINCESS

știam, dinainte de a te atinge,
că genunchiul tău stâng
rotula aia din os îngeresc
are forma
căușului
palmei mele
și sânul tău e croit la fel
după cele cinci falange împreunate
a sete
scobite nebunește
în lutul din care-ți modelez
în fiecare dimineață trupul
tu habar nu ai că
te reconstruiesc
la fiecare răsărit de soare
și te omor până ce apare
în cearcăn luna
ca apoi să o iau de la capăt
zi
după
zi
respirația mea are iz de gheață...
caută să te-mpietrească
măcar cât ține viața unei efemeride
dar pârda lnică
arsură
căreia tu îi spui inimă
eu
suflet
mă mînte
și te dezpietrește
mereu
așa cum
se derulează
un film mut
ah! de-aș putea
să te dezghioc din coaja
neputinței tale

CA O PRECISTĂ

Ca o precistă mă-nconjori
Cu dinlăuntrul tău fierbinte
prea ars de jarul
Credinței mele în tine
salbaticii armăsari freamătă
la trăsura Sfântului Ilie
nu le dai drumul să bată cerul
cu lumini
doar mă cuprinzi
cât un clipit
sub pleoapă
și mă rostogolești
cu gând de-a face
un ghem de iubire-mpreună
suntem bogați :
mă ai te am
indiferent ce,
indiferent cât
de stricați ne sunt umerii
de povara aripilor

dacă nu te-ai ruga zilnic pentru
mine m-aș stinge de ne iubire
dacă n-aș implora secunda
să nu curgă
când te chem
m-aș obrinti ca o rană supurândă

îngenunchez la cerul tău
și cearcănele norilor
îmi cerșesc
să te ning cu iubire

CONCERTUL DE ÎNCHIDERE

PAUL LEIBOVICI

„În Templul al cărții din Ramataviv, în care oficiază cu simplitate și blândețe, nu numai un ascet al condeiului, ci un om al zilelor noastre care ne vrăjește cu îndrăzneala de a privii Israelul în ochi” dr. Irina Airinei.

TEMPLUL s-a învelit într-o manta neagră, prin părăsirea celui care a fost AMOS OZ-scriitorul, omul cu privirea deschisă, atotcuprinzătoare, profesorul nenumărat generații, și nu mai puțin politicianul cu viziune largă, deschisă, neînfricată.

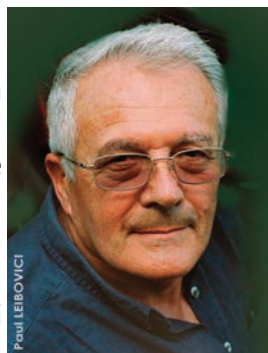
AMOS OZ în cursul existenței sale, a afirmației pe plan național, a scris 40 de cărți care au făcut înconjurul lumii, fiind traduse în tot atâtea limbi, dar rămânând pentru vecie coroana care-l va însoții atâta timp cât literatura universală va fi ghidul unei lumii, în care lupta dintre lumină și întuneric va continua.

AMOS OZ, a părăsit lumea noastră, dar nu ne-a părăsit pe Noi cei care l-am lecturat, dar poate nu întotdeauna l-am descifrat până la ultima s-a propoziție.

Traducătorii romanelor lui AMOS OZ, editurile din România, cronicari multiplelor cărți au fost și vor rămâne împreună cu miile de lectori a acestei bogate literaturi a creatorului israelian, prieteni, povestitori și propovăduitori ai substanțialelor opere a acestui titan al literaturii. În aceste momente când ne despărțim - doar fizic de scriitorul AMOS OZ, cititorii de limbă română - și nu numai ei - își îndreaptă, cu recunoștință profundă-gândurile, sentimentele curate spre cel care le-a deschis o poartă spre lumina frumoaselor teme pe care le-a abordat în cursul vieții sale ca scriitor.

Îmi permit să amintesc maselor de lectori doar câteva din cărțile lui AMOS OZ care au făcut obiectul traducerilor în limba română, a unor cronicari care ne-au îndrumat, care au interpretat adâncurile

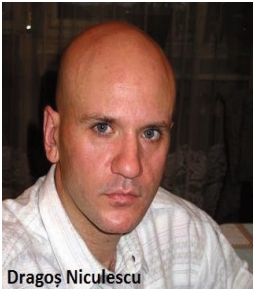
scrierilor unui mare scriitor, gânditor AMOS OZ. Iată deci, spre rememorare: „Soțul meu Mihael” apărut în editura Univers, 1981; „Poveste despre dragoste și întuneric” în traducerea lui Dana Ligia Ilin, apărută la edit. Humanitas, 2012; „Să cunoști o femeie” în traducerea lui

Antoaneta Ralian, edit. Polirom, 2004; „Rime despre viață și moarte”, edit. Humanitas, 2009, trad.: Ioana Petridian, despre care cronicarii J.M. Coetzee și Milan Kundera vor scrie „O capodoperă a punerii în realitate a unor personaje tranșate din linii fine, o fabulă ce aduce în discuție teme precum sexul și moartea”; „Cum se lecuiește un frate” edit. Humanitas, 2011, despre care Nadina Gordimer va scrie „Amos Oz este vocea rațiunii ridicată peste confuzia generală”; „Pantera din subteran” - o povestire despre relațiile dintre fantastic și trădare, despre nevoia de a identifica țapi ispășitori și de a-i eticheta drept trădători pe toți cei care ies din mulțime... „Iuda” în traducerea lui Ioana Petridean. „Un roman al devenirii și o sofisticată poveste de iubire”. O reapariție a acestui roman o semnalăm în 2016 în traducerea lui Cătălin Chira; „Evreii și cuvintele” pe care la scris împreună cu fiica cea mare Fania Oz-Sazberger. Trad.: Ioana Petridean. Este în fapt un comentariu al textelor scrierilor evreiești, analizate cu finețea plină de umor a istoriei poporului evreu; „Să nu pronunți noapte” în traducerea lui Marlena Braeșter, edit. Humanitas. Criticul Nadia Gordimer subliniază cu precădere importanța literară a acestui scriitor izraelian „Este vocea rațiunii ridicate peste confuzia generală”. Acestea sunt doar o mică parte din cele 40 de volume scrise de Amos Oz și traduse în limba Română.

Recunoașterea acestui scriitor AMOS OZ de către forurile literare, scriitoricești din România ne-o dovedesc cele câteva premii care i s-au acordat de-a lungul vremii. Menționăm „Premiul OVIDIU” la Festivalul de literatură de la Neptun, 2002; „Doctor Honoris Causa” acordat de Universitatea București.

Noi cititorii de limba română a operelor lui AMOS OZ, ne aplecăm și ținem un moment de reculegere. Te prețuim citind și propovăduind adevărurile din operele sale literate.

Dragoș Niculescu

VALOAREA, INTRE CUNOAȘTERE ȘI ESTIMARE

Dragoș Niculescu

1. Activism și pasivism axiologic în abordarea idealității valorice la Max Scheler și Nicolai Hartman

Ceea ce este interesant de remarcat la Max Scheler este faptul că tocmai el – axiologul care din punct de vedere al conceptului de autonomie a valorii duce semnificația profundă a acestei idei la esența ei originară și funcțională, care este transcendentul Divin și iubirea – introduce tema existenței în câmpul filozofic al unei discipline precum metaaxiologia și metaetica, deci a unei discipline exterioare, a unei discipline-studiu, el, filozoful care pătrunde în zona cea mai intimă a obiectului viu al valorii, zonă care este cea a "intuițiilor emoționale apriori", din cadrul absolutismului ontologic al valorii, pe care îl susține în calitate de context al unui resort numit "mișcare a iubirii". Interesantă polaritatea contrastantă a acestei situații; ea vorbește de fapt despre complexitatea reflexivă a unui gânditor care realizează o separare importantă de absolutismul normativ al lui Lotze, Windelband și Rickert și care, prin propunerea unei metateorii globale a valorii, se oferă disponibil de critică științifică riguroasă, în același timp în care, cu ochii ridicați înspre cer și înăuntrul sufletului, ține în mână lumânarea aprinsă a credinței și iubirii. Privite ca "esențe ideale", ca "obiecte ale intuițiilor emoționale apriori", valorile, la Max Scheler, leagă printr-un fir energetic special obiectul unei protoconștiințe, care ne-a fost dăruită, cu puterea caldă a Hiperconștiinței celeste care ne pătrunde și ne potențează ființa. Străbătute de "simțirea valorică", metaaxiologia și metaetica propun să acopere și să îndestuleze teoretic distanța dintre abordarea categorială particulară și izolată a valorii și înglobarea ei diseminant-fertilă într-o articulare metafizică a cunoașterii fundamentului lumii.

"Ontologia critică" a lui Nicolai Hartmann lucrează cu "sfere", separă "sfera ideală a ființei", de factură platoniciană, de "sfera reală" a ei, poziție

prin care Hartmann se distanțează de fenomenologia lui Scheler. Iar față de Rickert, la care principiul cunoașterii constă în "recunoașterea de valori sau respingerea de valori", deci se referă la calitatea valorii, la Hartmann, cunoașterea valorii nu îi vizează calitatea, ci natura "în sine", o natură independentă de calitate, a cărei cunoaștere nu este intelectual-reflexivă, ci, în continuarea lui Scheler, emoțional-intuitivă. La Hartmann deci, valoarea are "o ființă în sine", a cărei primă funcție identitară nu este nici "valabilitatea" ei (Rickert), nici "esența intențională" (Scheler), ci idealitatea ei ontologică, ca "fel al existenței" sale, propriu și distinct. Concepția hartmanniană are ca obiect idealul valoric pur, diferit de al omologilor săi anteriori, precum esența, logicul, abstractul, idealul văzut ca idee platoniciană.

Raportul dintre concepția lui Scheler și cea a lui Hartmann, până la urmă, nu este nicidecum fundată pe o diferență de gen proxim – din acest punct de vedere, idealitatea valorii este aceeași, fie că îmbracă forma profundă a esenței, adică esență secundă derivată din esența primă, matriceală, divină, ca la Scheler, fie că îmbracă forma eterică a idealității pure, ca la Hartmann –, ci de diferență specifică: prin susținerea elementului aprioric, care este (pre)"dispoziția", pe cale intuitiv-emoțională, de valoare, Scheler luminează o caracteristică activă, funcțională, aproape fenomenală a idealității globale, dar inactivă, înghețată în constelația ei eterică și necontactuală, la Hartmann. În cadrul aceluiași gen al idealității ontologic-critice, diferența specifică a raportului Scheler-Hartmann este dată de diferența dintre particularul ideatic activ, potențator, definibil și generalul ideatic global, dar inactiv. Din acest punct de vedere, credem că se comite în plan analitic comparativist o greșeală în considerarea superiorității hartmanniene pe baze evaluatorii cantitativiste, dacă ne putem exprima astfel în sfera idealului axiologic. Considerăm,

din contră, că viziunea hartmanniană, deși ulterioară cronologic celei scheleriene, este integrant inclusă acesteia din urmă, care tocmai în baza consubstanțializării ei de fond, își permite precizări precum operarea cu conceptele de esență și de strat aprioric disponibil și general valabil. În urma acestei estimări, rezultă invers, superioritatea viziunii teoretice a lui Scheler asupra celei a lui Hartmann.

2. Valoarea, ca relație funcțională subiect – obiect în cadrul concepției axiologice a lui Petre Andrei și Tudor Vianu. Completitudine logico-epistemologică, dar și deficit metafizic

La acest punct insistând, părerea lui Petre Andrei – alături de Tudor Vianu, unul dintre cei mai mari constructori români de sistem axiologic, care privește valoarea ca relație funcțională între subiect și obiect – asupra insuficientului preformism psihologic al valorii schelerian reprezintă, desigur, o părere evoluată, relația funcțională dintre subiect și obiect aplicându-se valorii ca fenomen, spre deosebire de accepiunea valorii în forma limitat-scheleriană a dispoziției psihice. Complementaritatea, caracterul întregitor al unei concepții teoretice ulterioare nu trebuie să se autovicieze neapărat de slăbiciunea anihilării, doar pe baza parțialității, a adevărului unei concepții teoretice anterioare. Cele două concepții sunt la fel de valabile, dar inegale ca proporții (complexitate). Ba mai mult, concepția teoretică mai bogată nu numai că survine ulterior, deci înglobează concepția anterioară, pomește și de la ea și o dezvoltă, dar dispându-se în complex, nu mai poate evidenția cu atâta pregnanță aspectul teoretic punctual pe care cealaltă concepție teoretică, în simplitatea ei, îl luminează. Însă Petre Andrei, în esență, evaluează corect: el susține existența dispoziției scheleriene pentru valoare ca fond aprioric potențator al actului de valorizare, dar actualizarea concretă a valorii și a calităților ei depinde de factorul obiectiv, concluzionând că valoarea este o

relație funcțională care implică atât subiectul cât și obiectul, subiectul valorii fiind persoana, iar obiectul fiind lucrul care deține valoarea. Această definiție este apreciată ca prima definiție valabilă și completă dată valorii în istoria culturii românești și, foarte probabil, în istoria culturii universale, reprezentând o soluționare care unifică domeniul psihologiei cu cel al logicii și sociologiei valorii, incluzând elementul intelectual, afectiv și volițional.

Inițial aderent neokantienilor, care repudiau psihologismul lui Windelband și Rickert, Petre Andrei se dedică logicismului, afirmând că logica este "adevăratul și singurul punct just de întemeiere a valorii". Pentru ca, în final, să considere și chiar să postuleze primatul absolut al valorii în sfera gândirii și cunoașterii, valoarea fiind imanentă și obligatorie oricărui act cognitiv. Petre Andrei fixează astfel liniamentele solide ale unei argumentații logico-epistemologice care se îndepărtează de obiect, dar și de interpretările autonomiste, impunând o abordare rațională a problematicei valorii, centrată pe asimilarea valorii ca element logic principal al cunoașterii umane. Cu atâta precizie și logică, Petre Andrei ne apare însă ca rece, fixator de rapoarte exacte, partizan și constructor pe tărâmul completitudinii judicative. Oare dezideratul atingerii unei definiții globale și integratoare nu își conține slăbiciunea în însăși cerbicia și chiar cutezanța gestului de a-l îndeplini? Oare, paradoxal, acuitatea găsirii unei explicații funcționale de mijloc, aflată între obiect și subiect, nu îndepărtează, prin proiecția severă a cadrului operator logic, conștiința de transcendența tutelară a idealității oricărui demers al spiritului? Oare iluzia aflării întregului nu retează nemilos vraja căutării acelui mister care ascunde, fără greș, adevărul? Noi credem că da. Petre Andrei apare complet, însă neștrăbătut de fior metafizic, străin de irizarea selenară a întunericului ceresc.

3. Valoare și valorizare la Petre Andrei și Benedetto Croce. Granița eterică dintre recunoașterea valorii și estimarea ei. Echivoc în recunoașterea transcendentului

Pe de altă parte, Petre Andrei se ridică împotriva celor care nu fac distincția între valoare și valorizare, considerând, pe filieră rickertiană, că aceștia nu au sesizat domeniul valorii și nici însemnătatea

valorificării. Referindu-se la teza lui Benedetto Croce, conform căreia nu există vreo legătură între procesul de cunoaștere a valorilor și cel de valorificare, filozoful român o contestă categoric, arătând că există o legătură intrinsecă între cele două procese. Și așa și este, procesul de cunoaștere a valorilor determină procesul de recunoaștere a valorilor, ceea ce nu înseamnă, așa cum inutil combate gânditorul, ca cele două procese să se reducă unul la celălalt – cunoașterea valorii, la recunoașterea, estimarea și utilizarea valorii. Ele rămân înrudite, implicite, dar purtătoare și de distincție, mai ales în condițiile în care, în sens invers, valorizarea este un proces care în mod strict nu poate avea loc fără îndeplinirea obligatorie a cunoașterii recunoașterii acelei valori la care se raportează cele două procese. Putem spune că numai procesul de cunoaștere a principiilor valorice generale, educarea cu el, stăpânirea lui în cele din urmă pot conduce la aplicarea sa în recunoașterea și estimarea valorilor particulare, la cunoașterea recunoașterii acestora. În concluzie, depășindu-l pe Petre Andrei și situându-ne la pol opus părerii lui Croce, afirmăm că interferența celor două procese este atât de puternică, zona de simultaneitate este atât de coincidentă, încât cu greu se pot face delimitări identitare, granița dintre recunoașterea valorii și estimarea ei fiind transparentă și aproape eterică. Prin această abordare se evită problema riscului căderii în psihologism gnoseologic și axiologic sau alunecării în utilitarism axiologic.

Plecând de la structura logic-formală a cunoștinței, concepută de Kant, care omite, după părerea lui Petre Andrei, în mod involuntar valoarea, trecând prin idealismul lui Windelband și Rickert și separația netă a valorii de realitatea gândită de Frischeisen-Köhler, Dilthey, Wundt, filozoful român se pronunță categoric în afirmarea superiorității bogăției și complexității realității, ca obiect al cunoașterii, asupra valorii, care îi servește ca mijloc. Ambiguitatea însă rămâne. Petre Andrei depune eforturi de a ieși din ceața unei problematice care se încâpățânează să rămână un cerc închis. El simte existența transcendentului în valoare, dar parcă o cheiță lăuntrică, o tendință irepresibilă către logic, poate o teamă subconștientă de forța copleșitoare a

acestui Absolut îi rotește un resort interior care îl tot îndepărtează de pronunțarea lui categorică, ducându-l adeseori la contradicții interne, la jumătăți fragile de măsură, în pofida lucidității de care dă dovadă în judecăți. Iată un exemplu: pe de o parte fiind de acord că valoarea ultimă este divinul, deci transcendentul, pe de altă parte, pentru el valoarea nu mai e transcendentă, ci transcendentală. Sub orice accepțiune am utiliza termenul "transcendental", fie riguros kantian ca apriorism, fie ca drum transcategorial către transcendent, înțeles sub care credem că îl folosește filozoful, el își conține în mod necesar transcendentul; cercul transcendental rămâne închis. Valoarea, ca valoare-mijloc sau ca valoare-destinație, sub orice ipostază ar figura ea, fundează pe transcendentul immanent, care este valoarea ultimă, recunoscută ca atare, în sensul de valoare nedeplasabilă în zona realității. Sub acest aspect, băntuite irevocabil de un transcendent care nu se lasă împlânzit, valoarea-obiect și valoarea-proces (valorizarea) suscită o condiție față de care, în ciuda eforturilor și încercărilor de limpezire pe care le întreprinde, teoreticianul român rămâne, totuși, echivoc. Iar explicația constă în cercul transcedent închis, care, constrângător sau protector, decident sau salvator, neînțeles sau izbăvitor, nu permite evadarea nici măcar formală de sub puterea lui. Atâta timp cât Petre Andrei nu va avea forța și curajul susținerii acestei capitale certitudini, se va lupta de-a pururi cu salvarea propriei slăbiciuni. Tocmai acesta este motivul din cauza căruia definiția pe care el o acordă valorificării, în sens de valorizare, suferă de caducitatea vulgarizării teleologice, prin cuprinderea noțiunii de scop, de plasare finală a valorii în domeniul utilului. Și aceasta nu pentru că demersul menționat ar fi desconsiderabil într-o abordare analitică non-materială – din contră, el există și rămâne valabil în orice fel de abordare –, ci pentru că valorizarea este, primordial, recunoaștere a valorii, succesivă cunoașterii principiilor generale de recunoaștere valorică, cu aplicabilitate sau nu în câmpul practicului obiectual, dar cu aplicabilitate obligatorie, simplă sau complexă, în etajul noumenal, al funcțiilor raționale comparatiste, analitice, selective și decizionale.

Continuare în numărul viitor

ZEPELINE

(Fragment de roman)

Carmen Georgeta POPESCU

Visul a reapărut, ca și cum n-ar fi fost întrerupt mai devreme. Dormea în patul lui, în camera de la drum. După câteva ore se trezi speriat și înghețat. Întunericul era dens, apăsător, degeaba se chinuia să zărească ceva în jur. Foamea îi producea greață, setea îl amenința ca o mână criminală înfiptă în gât. Trupul simțea alarma, dar frigul din casă îi imobilizase deja voința. Era prizonier? Era răstignit? Dacă da, pe crucea cui? Și de unde venea acel miros de levănțică? Își aminti cu plăcere că este acasă, acolo unde a crescut și a fost fericit. Își aminti că în odaia pe unde intrase, lângă masă, era găleata cu apă. Nu se poate să nu fie o gură de apă în casa aceea. Dar cum să ajungă la ea? I se părea că are sute de kilograme. Reuși în final și găsi și apa salvatoare. Foamea trebuia să mai aștepte.

S-a întors în pat, băjbâind pe întuneric. A dat peste telefon și a văzut că trecuse de ora trei. Până dimineață mai era destul. Încercă să adoarmă din nou, dar frigul nu-l lăsa în pace. Trase peste el o jumătate din pledul ce acoperea patul și se înveli, ghemuindu-se. Era atâta liniște în casa aceea, încât se încorda instinctiv. Nu era obișnuit cu liniștea, nu-i mai cunoscuse mângâierea în ultimii ani. De obicei, dormea pe apucate, spre dimineață, apoi câteva ore după ce termina serviciul, înainte de a se întâlni cu Nicanor și cu oamenii aceia din ce în ce mai necunoscuți. Schimbau mereu partenerii de joc și locurile de întâlnire, era o regulă și o măsură de

precauție. Soseau pe rând, câte unul singur, având grijă să nu atragă atenția nimănui. La fel de singuri plecau la sfârșit, ca și cum nu se întâmplase nimic. De organizare se ocupa Nicanor, cel puțin așa înțelegea el. De asta partea lui de câștig era mai mare și Aleodor nu obiecta niciodată. El era mulțumit. Dar acum nu mai era sigur că e mulțumit. Ce căuta acolo și ce va face în curând, când se va lumina de ziuă? Va sta la pândă în continuare? Ca să facă ce? Nu mai avea rost, nu mai voia asta. Dar cum va ieși nevăzut din casă și cum va dispărea din satul acela, străin și prăfuit, în care nu-și va mai găsi locul niciodată?

Învălmășeala de gânduri își pierdea treptat din putere. Aleodor devenea tot mai conștient că nu putea aștepta până dimineață. Dădu pledul deoparte și sări în picioare. Verifică dacă are telefonul în buzunar și, pipăind pereții, porni spre fereastra prin care intrase în casă. Pe hol, înainte să intre în odaia de deasupra beciului, găsi ușa ce ducea în pod. Un val de căldură îi cuprinse trupul obosit și înghețat. Atinse clanța sfios, pe jumătate visând, pe alta trăind urgența de a se îndepărta de toate, cât mai repede. Clanța cedă cu un zgomot aproape plăcut, parcă îi șoptea că totul va fi bine... N-a rezistat acelei chemări și a urcat treptele, numărându-le în gând. Știa foarte bine câte sunt, din anii când podul se transforma într-o împărăție numai a lui, ferită de orice amenințare și de orice amestec al cuiva.

Ajuns la capătul scării, aprinse telefonul, ca să se orienteze. Mare îi fu bucuria când văzu jucăriile - de fapt, niște resturi din ceea ce fuseseră

ele - în cutia de carton, cărți și caiete vechi legate cu sfoară, costumul de carnaval și jocul ce-i rămăsese mic, dar nu se îndura să-l dea de pomană. Erau și alte lucruri depozitate acolo, unele în saci, altele împrăstiate pe jos, care încotro. Văzu și brăduțul artificial, de numai un metru și jumătate, pe care îl aducea în camera lui și îl împodobește în seara de Crăciun, cântându-i colinzi și spunându-i șoptit că nu va dormi toată noaptea, ca să nu piardă vizita Moșului. Pe undeva trebuie să fie și cutia cu ornamente, își spuse, captivat de emoția pe care o trăia. O căută cu privirea și o găsi imediat, recunoscând hârtia de ambalaj verde, pe care erau desenate globuri mari și colorate. Deci, toate erau la fel, ca și cum el nu plecase niciodată de acolo și nu tânjise de dorul lor.

Rotindu-și privirea pentru o ultimă oară, înainte de a pleca, zări căluțul de lemn dăruit de la tatăl lui. În clipa aceea, noțiunea de timp s-a evaporat... Cămaruța din pod parcă se luminează și de afară auzea ciripit de păsări fericite. Pășea fără să atingă scândura dușumelei, fără să se împiedice de ceva în drumul lui. Încălecă încet căluțul și începu să se lezene. Aștepta să înceapă galopul știut, dar nu se întâmplă nimic. Îmi trebuie coroana, își spuse grăbit. Și pelerina. Oare unde or fi? Porni să le caute și le găsi în spatele brăduțului. Atingerea lor îl mângâia, îl elibera dintr-o cumplită strânsoare. Își puse coroana pe cap și pelerina pe umeri și, la jumătatea drumului de întoarcere, se gândi că ar fi minunat să împodobească și bradul. Nu-i trebui mult să așeze globurile, beteala și steaua albă, strălucitoare, în vârf. Începu să îngâne una dintre

→ Continuare în pag. 31

SFÂRȘIT DE TOAMNĂ

Nicu Tănase

*Anunță-mă când vii, sfârșit de toamnă
Ca iarna să o pot primi regește
Să-mi chem iubirea minunată Doamnă
Să-și vadă dorul când îmbătrânește.*

*Anunță-mă când vii, culoare albă,
Nepusă de zugrav pe părul meu
Desprinsă din neprețuita salbă
Spre a-l gândi frumos pe Dumnezeu.*

*Anunță-mă, tu care nu anunți
Tăcută fiind, spre a te primi tăcută
Și care în tăcere legi povești
Între un suflet și între o lăută.*

*De n-o să mă anunți, să nu mai vii
Eu voi pleca acum pe la bunici
Și-i voi găsi Acolo blânzi copii
Înaltul presărând cu licurici.*

→ Continuare din pag. 30

colinde și să prindă din loc în loc clipsurile metalice, în care să așeze lumânările galbene și roșii.

– Căluțule, vezi ce frumos e? întrebă el, cu vocea tremurândă. Cred că ai și uitat de nopțile noastre de Crăciun, ai uitat ce înseamnă bucuria. De asta am venit astăzi acasă.

Se dădu trei pași în spate și privi totul fascinat, dar se încruntă.

– Stai, nu te uita încă! Am uitat ceva.

În cutia de unde luase lumânările nu erau și chibrituri. Se întristă și era cât pe ce să renunțe, când își aminti că Nicanor îi dăduse o brichetă. El nu fuma, dar a luat bricheta pentru divertisment. Când o întorcea, apărea o splendidă femeie nudă. Băgă mâna în buzunar cu înfrigurare și dădu peste ea. Culmea, era caldă! Aleodor trăia sentimentul unei mari cuceriri - în curând va avea lumea pe care și-o dorea. Aprinse o lumânare și apoi și pe celelalte. Fugi și încălecă din nou căluțul său năzdrăvan.

– Dii, căluțule! Să ne plimbăm prin regatul nostru! Eu sunt regele!

Căluțul se legăna înainte și înapoi. Tălpile lui de lemn scârțâiau sub greutatea călărețului, dar nu cedau. Aleodor zâmbea și privea extaziat cum pâlpâiau jucăușe flăcările lumânărilor. Unele îi păreau mici și roșiatice, altele alungite și decolorate. Diversitatea lor îi crea impresia că trece în galop pe lângă

ele. Drumul îl chema ca o fata morgana, iar el nu-i putea rezista. Era în călătorie, de ce să privească mai atent în jur?

Până la urmă, ceea ce l-a readus la realitate a fost mirosul înecăcios de fum. Deja tușea și se sufoca tot mai mult. Camera era luminată de focul ce mistuia bradul și lucrurile de lângă el, întinzându-se cu poftă spre acoperiș. Ar fi vrut să stingă focul, măcar să încerce, dar observă că acesta îi tăia calea spre treptele pe care trebuia să coboare urgent, dacă voia să se salveze. Nu mai avea timp de pierdut. Instinctiv, apucă gâtul căluțului și porni spre capătul scării. Nu mai știe cum a coborât cu jucăria aceea grea după el. Și-a pierdut coroana, dar asta nu mai conta. Frica, în forma ei hidoasă și dură, îl împingea mereu înainte.

Noaptea nu avea de gând să se urnească din loc, deși se apropia dimineata. În fuga lui disperată, Aleodor trecea prin perdele imense de ceață și de fum. Așa i se părea. Nu vedea nimic în fața lui, poate și din cauza lacrimilor că nu a putut lua căluțul cu el. Nu a încăput pe fereastră, ce era să facă? L-a lăsat în camera de deasupra beciului, cerându-i iertare și promițându-i că se va întoarce după el. Acum fugea înspăimântat printre copaci, spre capătul satului. Acolo nu era nimeni să-l ajute, știa prea bine asta, dar își dorea să se îndepărteze cât mai mult de casa cu podul în flăcări. Inima îi bătea atât de tare, că o putea auzi, cu

toate că pașii lui prin mărăcinișul uscat făceau un zgomot infernal. După încă o sută de metri bucata de pânză de pe umeri se agăță de crengi și el căzu la pământ. Era regele doborât, cu mantia sfâșiată. Fără coroană și fără cal. Dar cu un nod în gât, din ce în ce mai dureros. Zăcea întins și neputincios pe pământul ud și simțea cum îl cuprinde frigul. Sudoarea de pe frunte era și ea rece. Doar amintirile îl ardeau, necruțătoare. Își chema tatăl pe nume, cu o iubire sfâșietoare. Îl ruga să-i mai spună o dată că va fi regele. Și-o dorea lângă el pe mama tristă și îmbătrânită, să-l țină iarăși în brațe. Era atât de singur în acea noapte nemiloasă și atât de departe de respirația unei ființe, a unei vietăți măcar, încât își presimțea sfârșitul. Un sfârșit oribil. Va putea neștiut, la numai câteva sute de metri de casă...

Gândul acela ucigător și insistent l-a salvat. A format numărul de telefon a lui Nicanor și a cerut ajutor. Salvează-mă, Pitonule! Salvează-mă! Cu siguranță, vocea lui cavernoasă a fost convingătoare. Când a urcat în mașină, înainte să-și piardă cunoștința, a mai privit o dată în urma lui. Tocmai trecuse mașina de pompieri. În zorii acelei zilei, ce înaintau agale înspre sat, văzu un nor dens de fum cum se ridică nepăsător spre cer și din mijlocul lui cum îl privesc niște ochi îndurerați. Să fi fost ai căluțului? Ori, poate, ai mamei?...

CASA

GHEORGHE ANDREI NEAGU

La început a măsurat cu pas liniștit conturul. Apoi au venit lucrătorii. În câteva zile fundația era gata. Pe terenul viran, mormanele de pietre, sacii cu ciment, cărămizile, dispăreau din stivele orânduite, transformându-se. Ziduri obișnuite, spații delimitate, goluri pentru uși, ferestre, se conturau cu iuțeală, sub mâinile meșterilor. În mijlocul lor, el se plimba cu pași nesiguri mângâind din când în când cu degetele, pereții netencuiți. Atât la venire, cât și la plecare, lucrătorii îi strângeau mâna, cu chipul surâzând. Dăduseră peste un client pretențios, care știa ce vrea. Lor nu le rămăsese decât să arate ce pot. Casa aceasta avea să fie un fel de mândrie a lor.

Înainte de sfârșitul verii îi pusese acoperișul. Apoi începură tencuielile. Toamna îi găsisse cu tâmplăria așezată la locul ei. Apoi, iarna se așeză stăpână peste maidanul plin de resturile rămase de la șantierul improvizat. Zăpada acoperise, nivelase, uniformizase. Gunoaiele și potecile, pietrișul, capetele de scânduri, gropile și grămezile, abia se mai zăreau de sub mantaua albă. El plecase.

Apoi reveni odată cu primăvara. Același pas nesigur, aceleași mișcări prudente, de admirație și de percepere a spațiului cu mâinile. Zilnic, după amiaza, măsura cu pasul, desfunda cu târnăcopul în diverse direcții, dând contur grădinii. Din loc în loc, el, străinul acelor locuri, începu să sape.

Măsurând adâncimea gropilor cu coada hârlețului, străinul așeza bulumaci fasonați, încropind un gard pe măsura casei abia ridicate. Vecinii se întrebau, se mirau, dar nu îndrăzneau să intervină cu ceva. O singură dată unul dintre ei întrebă dacă-i poate fi de folos cu ceva, dar

— Nu, n-am nevoie de nimic, fu răspunsul, care puse capăt oricăror intenții binevoitoare. Se

mulțumiră să-l vadă muncind și să-i măsoare cu ochii zbaterile.

Apoi, la vremea cireșelor, vecinii se pomeniră chemați la nuntă. Cu straturile de flori izbucnite în culoare, casa strălucind de curățenie, el, străinul, îi invita la petrecere. Vecinii veniră mai mult de curiozitate decât bucuroși de invitație. Poate aveau să afle totuși ceva ca la nuntă.

În pragul casei, perechea le strângea mâinile, în vreme ce o bătrânică le lua darurile, așezându-le pe măsuta din hol.

— Bine ați venit, le spunea el, surâzând, în vreme de mireasa se lăsa sărutată pe obraji, sfioasă.

Muzica unui magnetofon crea ambianța necesară clipei solemne. Nu se dansa, dar toată lumea era bine dispusă. Glumele și voia bună se încrucișau cu dezinvoltură pe deasupra meselor îmbelșugate. Vinul ușor și de bună calitate dezlegase și inimile cele mai tăcute.

Când totul se termină și plecară și ultimii invitați, el se ridică de la masă, fără a observa că în fața lui, chiar pe marginea mesei era o sticlă de apă minerală. O atinse fără voie. Zgomotul sticlei răsturnate îl împietri. Lacrimi mari îi șiroiră brusc pe obraz. Bătrâna se repezi să-l consoleze:

— A fost frumos, maică. Nu s-a întâmplat nimic și nu și-a dat seama nimeni de nimic.

Mireasa începu să strângă apa cursă din sticla răsturnată salvând extinderea catastrofei.

Bătrâna îi prinse capul în mâini:

— A fost bine, băiatul meu, înțelegeți?

El nu răspunse. Cu privirile fixe, stranii, murmură nedeșluit:

— De-ar fi să mor în clipa asta și tot aș vrea să văd. Spune-mi mamă, ea e frumoasă?! Cum arată?

Bătrâna îl privi cu durere, reluând:

— Ți-am mai spus. E subțire cu părul auriu și ochii negri. E mlădioasă și e puțin mai scundă ca tine.

— O, cât de mult aș vrea să văd, zise el, cuprinzându-și capul în mâini cu disperare.

Așezată pe un scaun, mireasa se ridică fără zgomot. Se apropie și-l prinse de mână.

— Vino, te rog să vii. Ești bărbatul meu.

El o urmă încrezător. Mâna i se încheștase disperată de mâna ei. În momentul acela-i era singura călăuză. O urmă de senin se așeza ușor pe fața răvășită de durere a celui care nu văzuse niciodată cum arată o floare, un fruct, o casă, o femeie.

CORINA LIGIA PĂTRAȘCU

POEME

Corina Ligia Pătrașcu

Dorul

În suflet dorul
s-a așezat și arde
tăcut, de-aseară.

când mă strângeai la piept
sunându-mi în ureche dulce,
din Cer s-a îndreptat un ochi
prefăcându-ne în doi ingenui,
mirându-se de-o frunză.

În formă concretă

În această viață,
am ales... să fiu Om;

lăsându-mi aripile-n Cer
pe o poliță, am coborât
podul din culori fantastice

prăbușită,
m-am arătat lumii
inocentă și nudă

fără să fi gustat din
Pomul Cunoașterii,
m-am înfricoșat,
doar când florile
îmi suspinau din palmă
copacilor le cădeau frunze

când mi-ai căzut drag,
îngerii ne priveau dulce
printre nori străluceam
ca sorii, când macii
fierbeau lângă noi.

Noapte extatică

În contemplarea aceea,
priveam stupefiată lumina
pulsa străpungând vălul

te voi iubi veșnic, declarai,
când genele ștergeau coapsei
dulceața, mă prindeai cu voluptate

în clipele aceea, mă-ntrebam
ce voi face, cu-atâta fericire?

Numai dor

Am numai dorul,
să mă sfâșie noaptea
cu vaietul său...

Floare de măr

Când floarea de măr își lega rodul
mă alergau nebune primăveri,
la piept strângeam ca spicele, fiorii,
soarele ieșea din trupul zvelt

cu glas uscat își aplecau petale
sărutând obraji, palide treceau
iar eu, adunam cu nerăbdare
fructele tale, înghesuindu-le
în piept vedeam în poala
mărului semne clare, când
mă-nveleam cu cerul tău...

Într-un vis

Te strângeam
cu patima macului
în altarul cu visuri,
totul părea verosimil

dorul ne râdea
în brațe azi-noapte,
mi-a promis veșnicia...

Jocul

Adoram să ne ascundem
după caișii dați în floare...

Temeri

De ce frământă sub talpă
roua frunții, blestemi clipe
când îți sunt rai, strângi pumni
de ce?

În stare

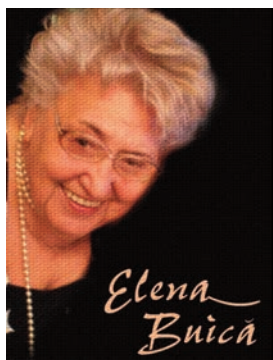
Când luna se-nălța-nserată
noi ne iubeam cu sufletul
la gură, zorii ne prindeau
iar ziua rușinată, ne îmbrăca
în frunze de lumină.

O lume perfectă... (nu cerceta)

Oh, lume, țesută
din carne și oase
te crezi reală, infailibilă...

oh, suflare plâpândă
infatuată mică
perceptibil, tot mai stinsă
mori absurd atât de des,
pietrele de încercare
sunt inutile...

oh, lume, nesăbuită
te consideri palpabilă?
și infailibilă?!

TESTAMENT LITERAR

Elena BUICĂ

În efemeritatea existenței noastre pământești, fiecare ne dorim să marcăm trecerea firească prin „cele pămâtenes” în tradiția veche, sădirea unui pom, sau ceva care să ne reprezinte ca individ, parte dintr-o societate în care ne-am născut, ne-am format și am viețuit, cu bune și cu rele deopotrivă.

Unii lasă averi, adevărate tezaure dobândite cu trudă sau poate nu, trăind o viață întreagă înrobiți de strălucirea lor, alții își drămuiesc moștenirea în tainele sufletelor lor, așezând-o în cuminența unui alt fel de bogății, acelea de sorginte spirituală.

Zestrea pe care eu o las este una de suflet, cea a scrierilor mele, o zestre învăluită în zâmbetul pe care l-am dăruit mereu vieții și în special oamenilor cu deschidere spre lumină, bunătate și împliniri pe calea cea dreaptă. Cuvintele poetului Tudor Arghezi din poezia „Testament”, „Nu-ți voi lăsa drept bunuri, după moarte / Decât un nume adunat pe-o carte”, mi se potrivesc și mie, fără să fac vreo trimitere și la valoarea scrierilor.

În lada mea de zestre nu se găsesc decât scrierile literare izvorâte după puterile mele din profunzimea trăirilor și gândurilor zămislite în vâltoarea vieții sau în ceasurile de singurătate.

Când am venit în Canada, am renunțat la agoniseala din țară în schimbul altor valori, cele de ordin spiritual, și chiar dacă au fost renunțări care m-au durut am învățat cum să așez în cufărul ce-l voi lăsa moștenire, acel ceva care a întrecut în bine ceea ce am pierdut în plan material, lada mea de zestre spirituală. În ea sălășuiește spiritul meu deschis în relația cu oamenii, cu natura, cu lucrurile mai importante ale lumii, în relația cu Dumnezeu. Aici zace așteptarea dar și stăruința de a surprinde și oglindi faptele pozitive pe chipul celor care biruie vicisitudinile vieții. Aici se poate auzi și tumultul gândurilor și frământărilor cu care am încercat să reclădesc o viață, cu universul și relativitatea ei, din frânturi, din petice de forme și culori diferite. Sunt gânduri născute din contemplarea asupra propriei vieți, dar și din experiența altora, o adevărată adunare de reverberații care au venit din substratul trăirilor interioare, punând în mișcare secrete roți sufletești.

De cele mai multe ori cu zâmbetul pe față, am scris și pe răni care sângerau, dar cel mai adesea am încins penița în cemeala dragostei de viață, a iubirii și respectului față de semenii, scriind rânduri, rânduri mereu cu speranța că acestea vor respira în timp. Ele au adunat laolaltă căutările înfrigurate, izbânzile și umilințele neputinței de a cuprinde necuprinsul sau de a depăși propriile limite, dar și speranța de a fi de folos atunci când va veni timpul ca această ladă să se deschidă.

Trăind în Canada, țara pe care o iubesc și o respect din adâncul inimii, am scris nenumărate pagini despre aceste locuri binecuvântate, dar niciodată nu m-au părăsit nostalgia și dorul de țara mea natală, România, și de Țigăneștiul copilăriei mele, iar prin osârdia condeiului scrierile mele s-au așternut între aceste două lumi.

M-am aplecat cu drag asupra mai multor aspecte privitoare la Țigăneștiul natal, ca o încercare de restaurare, într-un anume fel, a unui spațiu concentrat de românită, cu structuri stabile de esență țărănească, cu orânduială străveche, așa cum era în timpul copilăriei mele, momente pe care le-am trăit înainte de mișcările tulburi care au urmat și care au produs atâtea răsturnări de valori. Chemând faptele să se adune într-o albie cu apă limpede, ca pentru primenire, am încercat doar a resuscita câteva secvențe care aparțin istoriei noastre, pentru a nu se uita și a nu se pierde un anumit șir de valori. Am fost atrasă de enigmele și starea de frumusețe a arhaicității satului românesc, fără să viețuiesc acolo ca un om abstras din timp. Atâta vreme cât pământul se învârt, n-am putut rămâne înțepenită doar în contemplație retrospectivă. Am reintrat în vremurile în care trăiesc cu temperanța și cu firescul necesar, pentru a nu fi privită de către semenii mei ca picată din stele într-o contemporaneitate în care, parcă, nu îmi mai găsesc locul. Deși am bătut cărări ritualice cu simțământul statorniceii, nu am rămas în arhaicitate, dar nici nu m-am luat la întrecere cu cei care exersează caligrafia mai subțire a omului modern, cel al zilelor noastre. Îmi place să înclin condeiul mai mult spre clasicism, fiindcă e mai încărcat de etică.

M-am străduit să prezint și lucruri noi, stăruind mai ales asupra acelor care pot să dureze, care să imortalizeze experiențele omenesii, să îmbogățească orizontul cititorilor cu noi realități, aducându-le un plus de cunoaștere, să le facă viața mai variată, mai interesantă. Prin ceea ce am scris, am încercat să scot în relief oamenii de lângă noi cu conduită exemplară, dar pe care adesea nu-i remarcăm în zorul cu care suntem presați de timp. Pentru că iubesc în aceeași măsură și literatura și literații, m-am aplecat cu admirație și respect asupra unor cărți și asupra autorilor lor, pentru a pune în lumină căutările lăuntrice care duc la esență, străduindu-mă să surprind, de cele mai multe ori, concretețea unei clipe.

Scrișul meu s-a așternut întotdeauna cu entuziasm, stăruind asupra cuvintelor, dorindu-mi să le fac să mă asculte, ca apoi să le așez în ordinea cea mai potrivită, în încercarea de a pătrunde în insondabila viață sufletească. Într-un fel, scrișul meu este și ca o împotrivire în fața lumii roboților care au stăpânit un domeniu considerabil din existența noastră, împingând în umbră tărâmul sentimentelor, al emoțiilor, al fiorului vieții.

Cele mai multe scrieri ale mele nu se întind pe multe pagini, având o dimensiune rezonabilă și încadrându-se în rigorile genului literar căruia aparțin, proza scurtă. Mi-am îngăduit o mai mare larghețe doar acolo unde frumusețile pământului strigau implorându-mă să le acord spațiu mai extins, din care apoi să poată fi „gustate” cu bucurie și interes de către cititorii însetați de minunățiile acestei lumi.

Zâmbesc astăzi cu recunoștință pentru că mi-a oferit, spre încheierea destinului meu pământean, un complex de împrejurări ce mi-au permis a mă apleca asupra scrișului aducător de picuri de lumină din izvorul bucuriei curate și înălțătoare. Zâmbind vieții, am încercat să mă înalț prin scrieri dincolo de clipă, să explorez cu sufletul și mintea adâncuri de nepătruns și să-mi potrivesc pașii pentru a pătrunde în viitor.

Zâmbetul meu o învăluie cu multă căldură și pe draga mea nepoată, Mara-Elena, mângâierea sufletului meu, dar se îndreaptă cu grație și sinceritate și spre cei ce vor urma, și tuturor le încredințez, alături de dragostea-mi nemărginită de oameni, de frumos și de bine, dorința de a duce mai departe și a face să strălucească neconținut lumina din cuvânt.

ULTIMA SEARĂ PE PĂMÂNT. DE CE A MURIT NICHITA STĂNESCU?

Monica ANDRONESCU

În noaptea de 12 spre 13 decembrie 1983, Nichita Stănescu ajungea la Spitalul de Urgență Fundeni, acuzând dureri puternice în zona ficatului. Cu o zi înainte fusese la nunta unor prieteni. A ajuns la București, cu trenul, chiar în seara aceea, cu câteva ore înainte să moară. Pe coridoarele spitalului a mers singur. Până în ultima clipă, a fost și a încercat să rămână conștient, privind moartea în față, vrând să înțeleagă... Nichita Stănescu a murit la puțin timp după ora 2 noaptea, în urma unui stop cardio-respirator, diagnosticul oficial.

Însă Nichita Stănescu se lupta de ani întregi cu alcoolul și cu boala. Poetul Cezar Ivănescu, un prieten de-al lui, avea s-o spună ceva mai târziu: „La autopsie, s-a constatat că nu mai avea nici măcar o celulă de ficat. Și-l băuse pe tot”. Viața boemă pe care o ducea Nichita nu era un secret pentru nimeni. Așa cum nu era un secret faptul că în ultimii ani alcoolul i-a ros viața încet, încet și că niciuna dintre încercările celor din jur de a-l face să se oprească nu a dat rezultate.

Dora, ultima lui mare iubire, care i-a fost și soție până la final, s-a luptat să-i convingă pe toți prietenii lui să-l ajute să lupte cu alcoolul. Ar fi existat, se pare, un fel de conjurație semnată de ei toți. Însă Nichita avea deja ciroză la acel moment. Iar toți cei care intrau în casa lui erau percheziționați de Dora să nu-i aducă vreo sticlă de băutură. „Nichita nu era un tip pretențios. Umbra cu o cămașă și cu un pantalon de stofă, nu făcea paradă, nu avea mașină”, și-l amintea muzicianul Johnny Răducanu, cu care a fost prieten bun. „Soru-sa, Mariana, se ocupa de menaj și-i aducea rufele spălate. Și el ouă fierte mănca și cu slănină, că asta îi plăcea lui. Și bea vodcă. Pe urmă, când s-a însurat pentru ultima

oară, Dora l-a obligat să mănânce mai bine, să se îmbrace mai bine, că până atunci el nu era așa. În ziua când și-a pus telefon și a început să mănânce mâncare gătită nu mai era el. Îmi spunea: «Bătrâne, ai văzut ce mi-a făcut nevastă-mea?!... Mi-a pus telefon și îmi dă să mănânc mâncare gătită!»”.

Nichita n-avea clanță la ușă

Cum era, de fapt, acasă la Nichita Stănescu, în acel mic univers boem, în care viața lui a ars intens, până la 50 de ani? „Totul era magic la el”, își amintește pictorul Mircia Dumitrescu, un alt bun prieten al poetului. „De când intrai. Te întâmpina normal un om total sărac

care, până să se însoare cu Dora, avea o saltea așezată pe jos și o masă cu șase scaune bonanza, pe care și alea cred că i le dăduse cineva, și un dulăpior bonanza, dar bățalia, vorbele, ideile... Era un loc unde te informai și puteai să știi tot. Din afară. Brusc. Erai în plin cancan. Mi-aduc aminte... Veneau și generali de Securitate și oameni foarte mari, erau și mediocri mulți care se vânturau pe acolo. Vă dați seama că, dacă era un om care n-avea clanță la ușă... Împingeai ușa și intrai în casă, pur și simplu. La fel se întâmpla și când locuia dincolo, pe Grigore Alexandrescu, la dna Covaci, avea o

MONICA ANDRONESCU

căsuță în spate pe strada aia, dar viața se petrecea în spațiul public. Țin minte o imagine când cineva a venit și i-a zis: «Fii atent, că ăsta e general de Securitate». La care Nichita a zis: «Păi, mai bine să audă un general de Securitate decât să audă vreun mic cățel care cine știe cum îmi răstălmăcește vorbele...».

Așa a trăit Nichita până la sfârșit. Cu un fel de libertate pe care și-a creat-o singur și la care n-a vrut să renunțe. Iar alcoolul care l-a ucis a făcut, de fapt, parte din ea. „În vara lui 1977, atunci când m-am împrietenit cât de cât cu Nichita, era deja dependent de alcool. Mai bine zis, de vodcă”, a povestit și Ștefan Agopian. „Cu toate că bea foarte mult, peste două sticle de vodcă pe zi, Nichita nu era aproape niciodată beat. Alcoolul îi producea o stare de efervescență intelectuală vecină cu geniul”. Dar efervescența și geniul l-au costat viața. Nichita reușea întotdeauna să înșele vigilența Dorei și își găsea tot felul de ascunzători pentru sticlele cu votcă: în pendulă sau în cutia televizorului.

De la nuntă, pe drumul spre mormânt

Deși s-a simțit tot mai rău în ultima perioadă și deja își dădea seama că îl trădează corpul, nu-i mai

→ Continuare în pag. 36

Sărăcia este benefică pentru talentul artiștilor, scriitorilor sau dimpotrivă?

George Terziu

Citeam de curând despre săracii scriitori și săracii traducători. Despre faptul că sunt obsedați de precaritatea lor de fiecare zi. Și nimeni nu se mai gândește că cei mai mulți dintre scriitorii înaintași au dus-o mult mai greu, sau unii dintre ei au făcut închisoarea datornicilor (Dostoievski).

Fără a dori comentarii supunem atenției un caz de acest fel: Jack London.

Jack London este pseudonimul literar al lui John Griffith Chaney (n. 12 ianuarie 1876,

San Francisco - d. 22 noiembrie 1916, Glen Ellen, California), scriitor și jurnalist american.

Opera sa (care constă în special din romane) are ca subiect existența crudă, sălbatică și spiritul de revoltă și aventură, în care eroii, de o forță fizică și morală supraumană, sunt antrenați într-o luptă brutală pentru supraviețuire. În plan literar, a fost influențat de Robert Louis Stevenson, Rudyard Kipling, Joseph Conrad, iar în cel ideologic de Charles Darwin, Herbert Spencer, Karl Marx și Friedrich Nietzsche. Jack Griffith Chaney s-a născut în San Francisco, fiind copil din flori, mama lui era Ann Wellman și tatăl natural astrologul William Mike Chaney, refuză recunoașterea paternității. Tatăl lui vitreg tâmplarul John London, îl adoptă pe Jack, acesta însă va păstra mai departe numele de Chaney. Familia scriitorului trăiește în „San Francisco Bay Area” în condiții sărace, toate încercările familiei de a se îmbogăți în Oakland California se soldează cu un eșec. Tatăl său vitreg devine invalid, astfel Jack trebuie deja, copil fiind, să lucreze ca vânzător de ziare, mână de ajutor în birturi, sau într-o fabrică de conserve. Condițiile grele trăite în copilărie vor determina mai târziu vederile socialiste ale scriitorului devenit între timp renumit.

→ Continuare din pag. 35

plăcea cum arată în fotografii, a continuat să trăiască la fel ca până atunci. Pe 9 decembrie 1983, sfârșitul era aproape. Se afla la Drobeta Turnu-Severin, martor la căsătoria prietenilor Ofelia Rotaru și Alexandru Condeescu. S-a bucurat de călătorie, dar le-a spus că se simte cam obosit din cauza unor nopți nedormite. La cină, urmându-și obiceiul, îi scrie un poem gazdei, apoi se retrage în cameră, mai devreme decât obișnuia. Ficatul lui era măcinat de ciroză.

Duminică, pe 11 decembrie, Nichita se trezește târziu, pe la prânz. Mai avea de trăit doar o zi. Și totuși, împreună cu cei doi tineri căsătoriți și cu Dora face planuri de viitor. Deși inițial stabiliseră să stea mai mult, poetul hotărăște să se întoarcă cu toții, a doua zi la București. Luni de dimineață nu se trezește însă la timp ca să prindă trenul. Doarme din nou până spre prânz și refuză să mănânce. Spune că nu se simte bine. Nu se ridică deloc din pat până când vor pleca, a doua zi, cu un alt tren. În tren, într-un compartiment unde călătoresc singuri, se întinde pe canapea și doarme agitat până la

București. Trenul între în Gara de Nord după ora 10 noaptea. Când ajunge acasă, Nichita se culcă...

Noaptea, însă, durerile devin tot mai puternice. Același Mircea Dumitrescu își amintește o întâmplare despre care spune că l-a bântuit de-atunci în fiecare zi: „Mi-a dat telefon și a zis «Vino repede!». Avea salteaua pe jos și îi țâșnea sânge din buze și din limbă și murdărise deja peretele. Și mi-a zis: «Mircea, stai tu aici, că nu vreau s-o sperii pe Dora». El neștiind că mie mi-e cumplit de frică să văd pe cineva care moare... Dar am stat. Atunci așa s-a întâmplat. Că din atâta lume care avea mașină nu s-a găsit nimeni și am chemat eu un prieten cu o mașină și l-am dus la spital. I-am spus că e vorba de Nichita, dar nu știa cine e Nichita. Și atunci m-am trezit la realitate. Nu cultură e aia pe care o știe lumea...”

Până la mașină și apoi pe coridoarele spitalului, Nichita a mers pe picioarele lui, tot timpul conștient, dar criza s-a repetat, din ce în ce mai violentă. La câteva minute după ora 2 noapte, lupta s-a sfârșit și Nichita a murit. Stop cardio-respirator. „Ce din poem îți place mai mult?”, îl întrebase amicul Aurelian

T. Dumitrescu. „Odă în metru metru antic”, pentru că începe cu cel mai frumos vers care s-a scris vreodată în limba română: „Nu credeam să-nvăț a muri vreodată”, i-a răspuns Nichita. „Viața asta trece prea repede, îngrozitor de repede. N-apuci să te naști, c-ai și îmbătrânit.” Și punct. Prietenul lui Johnny Răducanu, căruia îi spusese oarecum premonitoriu „când oi muri, am să fiu un amărât de poet, care n-o să aibă nici cruce!”, ani întregi a mers la mormânt, unde vărsa câte o sticlă de vodcă pe pământ...

Povestea un alt poet, am uitat care, că trecea dimineața la 7 pe la Nichita Stănescu și-l găsea beat, cu o sticlă de vodcă pe jumătate goală, și-l întreba „Nichita, de ce bei așa mult?”. La care Nichita îi zicea „Dragul meu, pentru ca eu vreau să mor tânăr, ca nimic nu este mai urât decât un poet bătrân”. Și a murit la 50 ani.

Monica Andronescu este critic de teatru, câștigătoare a premiului UNITER pentru critică teatrală pe anul 2011. Este profesor asociat la UNATC București și jurnalist cu peste zece ani de experiență (Ziua, Jurnalul Național, Evenimentul Zilei, Adevărul, redactor-șef al revistei Yorick)

LUMÂNAREA

Ștefania Oproescu

Unde pleci bunică?

Bătrâna cu părul strâns într-o coadă la spate, cu fața rotundă, rozalie, mă privește cu ochii goi, căznindu-se să se ridice. Are încă destulă putere. Se prinde cu mâinile de grătarele metalice de la marginea patului, se ridică în poziție șezândă și tot încearcă să se dea jos. Patul e destul de înalt, bătrânei îi scapă un picior prin grătarul de la margine și nu înțelege de ce nu se mai poate mișca. A repetat aceeași mișcare de atâtea ori în timpul zilei încât și eu am obosit. Dar mă privește iar cu ochi insistenți în fixitatea lor așa că mă ridic iar s-o ajut.

Este după amiază. Perdelele albastre din geamuri nu reușesc să filtreze căldura soarelui de iulie. Înăuntru miroase a sânge, a clor și a medicamente. Șase paturi despărțite de paravane albe, șase vieți în suferință mai mult sau mai puțin conștiente ca bătrâna. Când au adus-o, pe la prânz, se văita apăsându-și cu mâinile pântecul. Acum nu se mai vaită. Probabil n-o mai doare nimic. E încă destul de conștientă, sau din conștient i-a mai rămas doar simțul curățeniei. Refuză plosca. Vrea jos, vrea afară, E grea. Patul e înalt. Coborâre întâi pe un scaun scund, apoi pe podea, cu multă grijă și cu mult sprijin. Merge până la baie aproape singură. Mai greu îmi este s-o urc la loc. Îi pun câte un picior pe rând pe scaun, apoi o împing în pat. „Cade” cu fața în jos, ca un sac, se târăște pe mâini, eu o împing mai departe și încet, încet ajunge cu capul pe pernă. Atunci îmi spune „mulțumesc” și adoarme. Din când în când zornăie pe coridor căruciorul. Aduce și duce pe cineva. Tata doarme. Respiră liniștit. Nu mă mai tem să mă depărtez de patul lui. Mă mișc prin salon sau „rezervă” sau nu știu cum îi mai spune acestei încăperi. Aici nu stau „însoțitori”. Aici doar sora alunecă printre paturi, nu zăbovește mult lângă nici unul, schimbă o perfuzie aproape terminată face o injecție. Apă, vrea unul, dar nu, azi nu e voie apă și dispare la fel de iute cum a apărut am amorțit de când stau pe scaun lângă patul tatei. Mă ridic să-i ud buzele celui care n-are voie apă. Să-i ud buzele este voie. Mă așez pe canapeaua mică de lângă măsuta cu foile de observație. E mai comod decât pe scaun dar, la fel de cald. Pe sub halatul alb rochia mi s-a lipit de piele. Pentru că port halat alb și pentru că stau aici de multă vreme, bolnavii

mă cred făcând parte din personalul spitalului. Unul îmi cere apă, altuia i se termină perfuzia. Alerg după o soră, alarmată că s-a terminat perfuzia la patul cu numărul trei. Stau iar pe canapea și încerc să citesc ziarele de pe masă. Aud respirația liniștită a tatei și caut să-mi găsesc o poziție cât mai comodă. Mă doare spatele și mai ales mă dor picioarele. Cât nu se aude nici o mișcare pe coridor le întind de-a lungul canapelei. Când aud pași, mă așez din nou într-o poziție decentă.

Bolnavul de la numărul patru geme. Până acum n-a dat nici un semn. De câte ori trec pe lângă patul lui schimb privirea în altă direcție. Nici nu știu dacă pot să-l numesc bolnav. De când stau aici am citit toate foile de observație, în special pe a lui. Accidentat, adus direct în sala de operație la ora 3 noaptea, găsit pe linia de cale ferată. Intervenție de trei ore în „echipă”. Rezultatul acestui efort geme acum în patul cu nr.4. Un ciot fără picioare amputate de sus, de Lângă trunchi, pielea de pe torace jupuită, fața, o masă sângerândă, un pansament pe un ochi „e-” „năcleat”, așa scrie în foaie, piramida nazală „refăcută”, „multiple răni profunde”. Toată această arătare este plină de sânge uscat pe care nimeni n-a avut timp să-l spele. Sau poate acest lucru era mai puțin important. Acum geme și cere apă. Stau ascunsă și tac până când nu mai rabd și mă ridic să-i dau să bea. Văzusem că mai înainte i se dăduse apă, deci avea voie. Nu are cană, îi duc apă într-o sticlă goală de perfuzie. O prinde cu mâna stângă – mâinile le are întregi – și o duce la gură pe care cred că doar el ar găsi-o în masa de carne zdrobită. Bea și spre surpriza mea, vorbește. Are ochii închiși sub pleoape vineții, umflate. „Unde sunt?”. „La spital”. „De când sunt aici”. „De azi noapte, de la ora trei”. „Sunt lovit tare?”. „Da, destul de tare”. „Aici, în stânga – și îmi arată cu mâna coastele - sunt operat?”. „Nu, nu ești operat”. Dacă ar ști cum arată mai jos de trunchi... Pentru că vorbește, insist. În foaia de observație scria că a fost adus cu „halenă alcolică”. „Știi ce ai făcut?”. „Nu”. Ai fost ieri la servici?”. „Da”. „Și după asta, mai ști ceva?”. „M-am dus la restaurant să beau o bere”. Rostește greu cuvintele prin gura plină de cusături și de sânge. Îl las în pace și trec pe la tata. Îl întreb câte ceva, nu-mi răspunde, dă doar din cap, a da sau nu. „Șă stai lângă

mine după operație” mi-a spus înainte. „Să nu pleci nici-o clipă, mi-e frică...”. Acum e bine, riscul a trecut dar m-a rugat și trebuie să fiu lângă el când va deveni pe deplin conștient. Altfel, degeaba tot efortul.

Bunica se ridică iar, pentru a nu știu câte oară.

„Unde pleci bunică?”. Maricica n-a tras forabărul la bucătărie.

E noapte târziu, s-a schimbat „tura” de gardă, vine un asistent plin de vervă și umor. Parcă pune mai mult suflet decât „tura” de dinainte. Răspunde la toate gemetele, dă apă cui e voie.

„Maricica, Maricica, unde ești?” întreabă bătrâna.

„Stai bunică liniștită, a plecat la piață” răspunde asistentul care nu știa despre ce-i vorba. „Da?”. „Da!”. E iar liniștită. Accidentatul nu mai geme, doarme sub influența somniferelor.

Se trezește în sfârșit tata. Mă privește, mă recunoaște și spune sfârșit: „Mă doare”. „Da tată – răspund – știu că te doare, acum o să-ți facă un calmant. Știi că te-a operat?”. „Da...”. „Ți-au scos 13 pietre...! Nu răspunde, dă doar din cap a îngrijorare. „Tată, acum o să dormi până dimineață, e aproape ora unu noapte, eu am să plec acasă și vin dimineață...”. „Nu, să nu pleci!”. „Bine, nu plec, dormi”.

Bunica iar se ridică din pat. Asistentul e la post iar eu mă simt deja unul de-ai lor.

„Ce vrei bunică?”. „Nu-mi place aici, cum e așezată mobila, vreau să dorm dincolo...”.

„Stai bunică liniștită, acum cât de curând o să dormi dincolo” răspunde calm asistentul. Pe la trei dimineață respirația bătrânei devine aspră. Sandu, asistentul aleargă după infirmiera care vine cu o lumânare pe jumătate consumată. În câteva minute respirația bătrânei dispare, înlocuită cu pâlparea cu miros de ceară a lumânării. O aură de fum negru se alungește pe măsură ce lumânarea se stinge sfârșind o dată cu respirația bătrânei. Se luminează de ziua. E cald, miroase a sânge, a clor și a medicamente. Pe coridor zornăie căruciorul. Duce și aduce....

DULCEA MEA DOAMNĂ, EMINUL MEU IUBIT!

Sabina MĂDUȚA

**Correspondență inedită,
Mihai Eminescu - Veronica
Micle**

Dintre câte cărți s-au scris despre Mihai Eminescu, cea mai strălucită figură a culturii române și nu numai în domeniul poeziei, cartea „Dulcea mea doamnă, Eminul meu iubit”, apărută la Editura POLIROM, Iași, 2000, a fost una dintre cele mai citite, primită cu uimire și cu un entuziasm de nedescris, atât de critici, dar mai ales de cititori!

Cine mai putea spera că la peste o sută de ani, de la scriere, vor apărea aceste epistole inedite! Scrisorile lui Mihai Eminescu către Veronica Micle, au fost păstrate printr-un miracol, în străinătate și au fost tipărite în România, venind să contrazică și să depășească o bună parte din studiile unor eminente eminescologi și asta nu prin speculații, ci prin slova scrisă de însăși mâna poetului, fără puțință de tăgadă. Dintr-odată am devenit posesorii unui tezaur inestimabil, pentru cultura și literatura română și asta grație griji pe care succesorii poetei, începând cu fiica sa doamna Valeri Micle, au avut-o din generație în generație pentru această comoară.

În carte sunt date toate detaliile despre periplul scrisorilor, până la

tipărire dezvăluite nouă în ediția îngrijită, transcriere, note și prefață de Christina Zarifopol, Illias, Bloomington, Indiana, SUA. La apariția cărții s-a scris mult, ba chiar domnul Cristian Tudor Popescu, era împotriva dezvăluirii intimităților pe care această corespondență o conține, apreciind că n-ar fi trebuit publicate. Dar citind scrisorile, cât de drag și apropiat de sufletele noastre ne-a devenit iarăși poetul, care a intrat demult în LEGENDA LUCEAFĂRULUI cu care se confundă!

Am recitat zilele acestea (a câta oară) cartea, care pe lângă tulburătoarele scrisori, tipărite după manuscrisele reproduse în volum adugă comentariile unor personalități ca, Ioana Pârvulescu, Dan C. Mihăilescu, Mircea Mihăieș, Zigu Ornea, ș. a. publicate la apariția volumului. Un scurt citat din Nicolae Manolescu: „Aceste scrisori sunt extraordinare ca document sufletesc. Câteva dintre ele sunt impresionante până la lacrimi și sunt în același timp, literatură. (...) Unele dintre ele sunt superbe. Chiar și acelea mai dure, de ruptură”

**Și un fragment dintr-o
scrisoare semnată Emin.**

București 28 Decembrie 1879
Dulcea și mândra mea amică,
(...) Sărbătorile, îngerul meu cel dulce care nu vrei să mă crezi, le-am petrecut bolnav între cei patru pereți ai miei. Numai într-o zi a venit Maiorescu la locuința mea din mahala și m-a luat la masă, căci deși invitat, n-am voit să mă duc nicăieri. Dacă însă este cineva în Iași care să zică că m-a văzut petrecând, acela minte. N-am nici viață, nici

mângâiere, nici petrecere fără de tine și cum că n-am, cum că nu pot avea, vei vedea-o poate mai curând de cum crezi. Ție-ți trebuie să mor eu ca tu să crezi deplin în iubirea mea. (...) Necutezând a-ți săruta mâinile, Veronica mea cea dulce, te rog, te rog să mă ierți și rămân robul tău pentru totdeauna... \ Emin

Și iată ce afirmă Mircea Eliade: Eminescu: „Deasupra tuturor gloriilor efemere și deșertăciunilor legate de patimile noastre omeneste, un singur punct rămâne fix, neclătinat de nici o catastrofă istorică: geniul. (...) orice s-ar întâmpla cu neamul românesc, oricâte dezastre și suferințe ne-au fost urzite de Dumnezeu, nici o armată din lume și nici o poliție, cât ar fi ea de diabolică, nu va putea șterge LUCEAFĂRUL lui Eminescu din mintea și din sufletul românilor: (...) Neamul românesc simte că și-a asigurat dreptul la „nemurire”, mai ales prin creația lui Mihai Eminescu. Și cât timp va exista, undeva prin lume, un singur exemplar din poeziile lui Mihai Eminescu, identitatea neamului nostru este salvată.” (Uniunea Română, 1949, reluat în volumul, Împotriva deznădejdiei, - București

Lansare de carte

LA RĂSĂRIT E APUSUL (ESENȚA, ADEVĂRUL, DREPTATEA, SPERANȚA)

Unul dintre evenimentele notabile ale sfârșitului de an 2018 la constituit și lansarea cărții de proză (apărută tot în 2018 la Editura „Detectiv literar”), incitant intitulată „La răsărit e apusul” și semnată de scriitorul Anton Gagi.

Acțiunea a avut loc pe data de 20 decembrie în noul sediu al librăriei „Mihail Sadoveanu”, din București, fiind prezenți aici numeroși oameni de litere bucureșteni (și nu doar), artiști, dar și alți simpli iubitori de literatură, remarcându-se, însă, desantul literar de multe stele, format din ofițeri de carieră, acum și autoriali și importanți oameni ai scrisului românesc contemporan, al cărui start a fost dat de către Geta

Munteanu, în calitatea sa de gazdă a momentului.

După cum se știe, domnia sa, este o istorie vie a literaturii române care a lansat în spațiul generos al acestei librării cărțile unor autori celebri precum Nichita Stănescu, Fănuș Neagu, Mircea Sântimbreanu, Petre Sălcudeanu, Ștefan Mitroi, Nicolae Rotaru și mulți alții.

Salutându-i pe cei prezenți doamna Geta Munteanu a spus: „Ne bucurăm că astăzi suntem gazde la cea de-a cincisprezecea carte a lui Anton Gagi, autor care lansează pentru a treia oară o carte la noi, și căruia îi urăm să ne încante sufletul și de aici încolo cu cât mai multe volume.”

În continuare au luat cuvântul câțiva dintre participanții la această întâlnire de minte și suflet care

iată ce au afirmat, printre altele:

Firiță Carp, scriitor, membru al U.S.R., editorul cărții: „Anton Gagi este un autor obișnuit pentru editura noastră, întrucât aceasta este a șasea carte care vede lumina tiparului aici. Și se întâmplă așa pentru că autorul are locul lui distinct printre autorii de gen, adică autor de introspecție, de profunzime, care atrage publicul cititor, care captivează. Cartea de față nu face excepție, ba așa spune că este mai plină de viață, de realism decât altele.”

Geo Călugăru, poet, membru al U.S.R.: „Romanul „La răsărit e apusul” un titlu deosebit de sugestiv, este o carte pe înțelesul tuturor în care se arată întregul proces al formării unei personalități, al unui destin uman. Eroul principal al cărții, Luca Burlacu este de fapt un alter ego al autorului, în fond autorul nici nu ascunde că această carte a sa, este una autobiografică scrisă cu nerv, cu dragoste profundă pentru locurile natale și pentru meseria pe care și-a ales-o.”

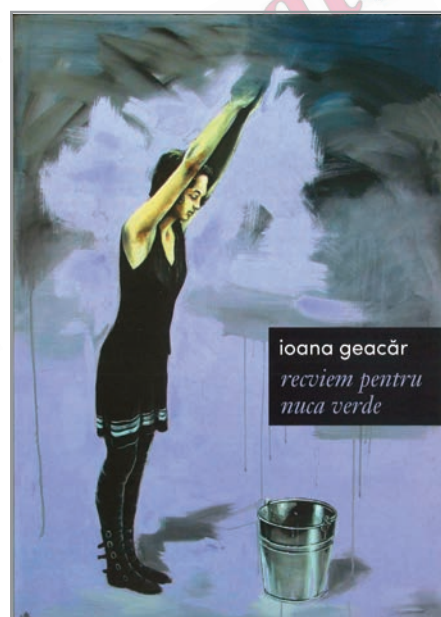
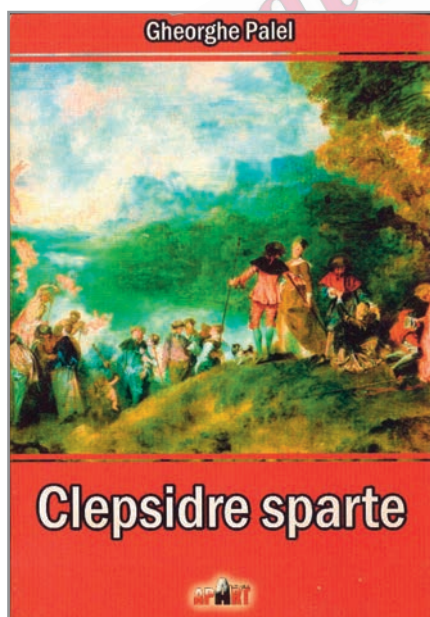
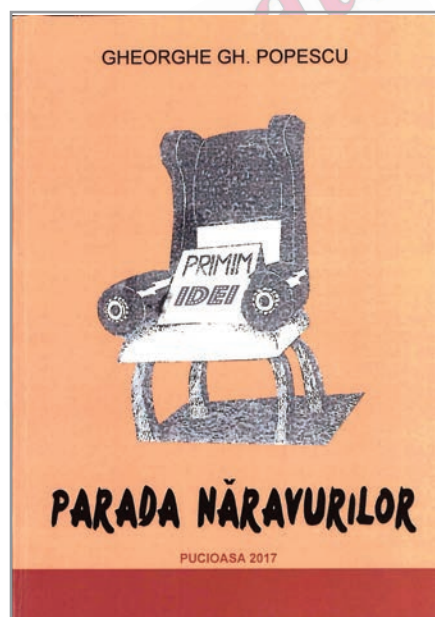
Dan Giju, scriitor, membru al U.S.R.: „Avem în față romanul de viață al unui ofițer de carieră care prezintă cu talent bucuriile, dar mai ales durerile pe care le-a trăit, acelea care i-au fost hărăzite de destin. E o carte pe care o parcurgi de la un capăt la altul cu plăcere, dar și cu părere de rău că se termină, iar finalul este unul apoteotic și deloc optimist”.

Marian Nencescu, scriitor, critic literar: „Astăzi iese în lume o nouă carte a scriitorului Anton Gagi, una care ne oferă pilde așa cum autorul ne lasă să înțelegem chiar din aforismele care deschid cartea și la care adaugă și el unul „Nu de justiție mi-e frică, ci de nedreptatea ei”, iar în carte autorul se străduiește să demonstreze acest lucru. Cartea de acum a lui Anton Gagi arată maturitatea autorului, profunzimea la care a ajuns prin surprinderea în descrierea unor momente cruciale ale istoriei recente a țării a trăirilor, frământărilor sale în confruntarea cu realitățile vremii.”

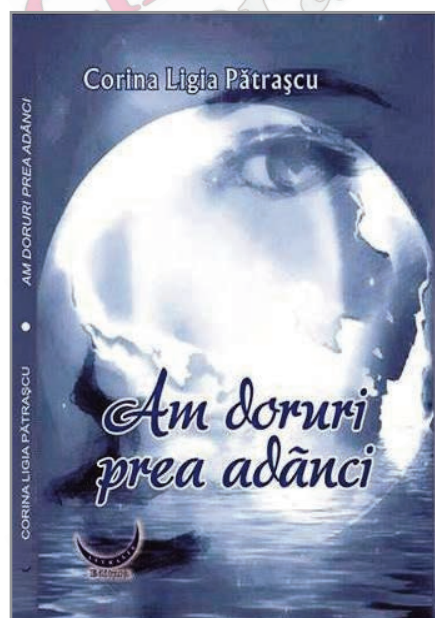
Florin Dochia, scriitor, redactorul cărții: „Această carte este un izvor de adevăr, un tablou aproape suprarealist al societății la un moment dat. Aici găsești nu numai zbuciumul unui ofițer pe drumul vieții, ci și lupta acestuia cu nedreptățile. Este o carte adevărată, o metaforă vie a ceea ce încercăm să trăim zi de zi.”

De notat că întâlnirea s-a derulat într-un ambient deosebit, în care șarja ironic camaraderească a alternat cu replica grav intelectuală, realizându-se astfel o atmosferă literară de zile mari.

A consemnat Ion Iancu Vale

Cărți noi în biblioteca revistei Climate literare

Cogito

„Înțelepciunea este un Dat, cu ea te naști.
Doar că vârsta, experiența, și cultura o aprofundează”

Contact: Tel. 0722 702578 ; e-mail: ioniancuvale@yahoo.com ;

web site: <http://climate.literare.ro>